

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Introducció.

Guinea Equatorial

En el continent africà, en l'anomenada Àfrica Subsahariana, adjacent a les aigües del golf de Guinea, hi ha un petit Estat, Guinea Equatorial, la realitat del qual és molt desconeguda per a la majoria de ciutadans del nostre país.

Des del 1777 fins a finals dels anys seixanta, Guinea Equatorial va ser una colònia espanyola que, com tots els Estats que han sorgit de la descolonització, ha sofert una procés de formació com a país independent molt complex: la unificació, sota una mateixa administració, de diversos territoris que només tenien en comú el fet d'haver estat colònia espanyola; la convivència de diferents tribus i clans amb unes tradicions històrico-polítiques molt diverses, l'ostentació del poder per part d'individus amb poca tradició democràtica, etc.

El 12 d'octubre del 1968 es declara oficialment la independència de Guinea Equatorial. Puja al poder Francisco Macías Nguema de l'ètnia fang, majoritària en el país. S'inicia un període de retrocés econòmic, corrupció, repressió, exili... El 3 d'agost del 1979 Macías es derrocat, en un cop d'Estat, pel seu nebot, Teodoro Obiang Nguema. Sembla que algunes coses poden canviar, s'initien algunes reformes, però finalment es torna a imposar la lògica del monopoli del poder absolut.

Tots els intents de reformes legals per a garantir el pluralisme, almenys aparents, que el règim d'Obiang Nguema ha anat portant a terme al llarg del seu mandat no han tingut cap efecte real. Només hem de llegir les últimes notícies sobre les *eleccions presidencials* del passat 25 de febrer. És evident que són la majoria del habitants de Guinea qui pateixen les conseqüències d'aquesta situació: crisi política (monopoli, repressió, exili), crisi econòmica (deute extern, manca d'administració, poc poder adquisitiu) i crisi social (pobresa, enfrontaments interètnics).

En aquest número de *dCIDOB* es vol oferir una visió general de la realitat equato-guineana: el seu context històric, fonamental per entendre la crisi actual que viu el país; l'anàlisi sociopolític dels esdeveniments que estan succeint en l'actualitat –també s'ofereix un llistat de partits i moviments polítics que actuen des de l'oposició; una relació de noms de persones importants en la vida política *oficial*; la descripció d'algunes de les diferents ètnies que hi viuen; una sinopsi de la seva economia; el projecte de cooperació sanitari que gestiona la Fundació CIDOB i l'exposició de la situació dels immigrants equato-guineans a Espanya.

DCIDOB 55.

Guinea Equatorial.

Guinea Equatorial: un país esclafat pel pes de la Història.
Gustau Nerín i Abad

Guinea Equatorial: un país esclafat pel pes de la Història

Gustau Nerín i Abad*

Sens dubte, el que més ens sorprèn en observar qualsevol mapa de Guinea Equatorial és la seva manca de continuïtat territorial. Dues illes geogràficament allunyades (Bioko i Annobon) i un territori continental tampoc gaire proper (la regió continental), van ser englobats en un mateix Estat només pel fet que tots ells havien estat colonitzats per Espanya.

El procés de formació de Guinea Equatorial és complex. Espanya va prendre possessió d'aquests territoris de l'Àfrica central en virtut d'un acord amb Portugal el 1777, el Tractat de Sant Idelfons, que va establir l'intercanvi d'uns territoris del sud del Brasil (sota control espanyol) per les illes de Fernando Poo (Bioko) i Annobon, i alguns territoris de la costa africana (tots ells sota teòrica sobirania portuguesa).

En realitat, Portugal va sortir guanyant en l'intercanvi, ja que va cedir uns territoris africans sobre els quals no tenia cap control real. La petita illa d'Annobon, si bé havia estat descoberta pels portuguesos i poblada amb esclaus anglesos, havia estat abandonada pels seus colonitzadors; els annobonesos, de fet, eren completament independents i no estaven disposats a sotmetre's al domini espanyol. A Bioko la situació era similar: tot i que des del segle XVI s'havien instal·lat algunes plantacions a l'illa, els autòctons, els bubis, es negaven a deixar-se sotmetre. Pel que fa a la franja de la costa, també estava sota el control de les poblacions locals, a excepció d'alguns enclaus esclavistes portuguesos i holandesos (com l'illa de Corisco).

Espanya no va conquerir la zona d'immèdiat. Després d'alguns intents frustrats de colonització, l'Estat espanyol va desentendre's d'aquestes possessions. Però la importància estratègica de la

zona va anar augmentant. El golf de Biafra va esdevenir un important centre de producció i exportació d'oli de palma. Els anglesos van fundar a Bioko l'enclau de Clarence City (l'actual Malabo), que ben aviat esdevindria un dels principals centres d'aquest comerç. Clarence va poblar-se amb mestissos, liberians, sieraleonesos i nigerians (donant lloc a una societat criolla angloparlant).

Fins a mitjans del segle XIX la Corona espanyola no va interessar-se per la zona

cial com en el lingüístic o el religiós), mitjançant el foment de l'actuació missional. L'autoritat conferida per l'Estat espanyol als missioners (jesuïtes inicialment, i posteriorment claretians) va ser una de les peculiaritats de la història colonial equato-guineana. L'intent aculturador dels religiosos va marcar el caràcter etnocida del colonialisme espanyol. Els bubis de Bioko i els annobonesos van ser reduïts en poblats missionals, sota l'estricta autoritat de l'Església. Si bé a Bioko els religiosos toparien sovint amb l'oposició dels plantadors espanyols que invertien a l'illa, ja que monopolitzaven la mà d'obra, a Annobon, durant molt temps, van mantenir-hi un poder absolut. Pel que fa a la regió continental, el segle XIX els claretians tan sols van fundar escoles a les zones costaneres per tal de preparar el terreny per a una posterior colonització formal.

A finals del segle XIX els espanyols ja havien començat a invertir a Bioko. Els conreus tropicals es van estendre, el nombre d'espanyols residents a l'illa va incrementar-se i l'economia local va continuar creixent. A la zona continental la situació era prou diferent. Els espanyols només controlaven alguns punts de la costa, i ni tan sols havien aconseguit explorar la regió com ho havien fet els alemanys i els francesos. Fins al 1900 no es va delimitar clarament la frontera entre les possessions espanyoles i les franceses: el territori reservat definitivament a Espanya va ser ben reduït.

La colonització real dels territoris continentals va tenir lloc durant la dictadura de Primo de Rivera. Malgrat la resistència dels fangs, la guàrdia colonial va assolir el domini de tots els poblats el 1928. Fins el 1939 no es van aconseguir resultats espectaculars a nivell econòmic en el territori continental, tot i que va augmentar notablement la productivitat de l'illa de Bioko.

El període de màxim desplegament de l'economia guineana correspon al de la

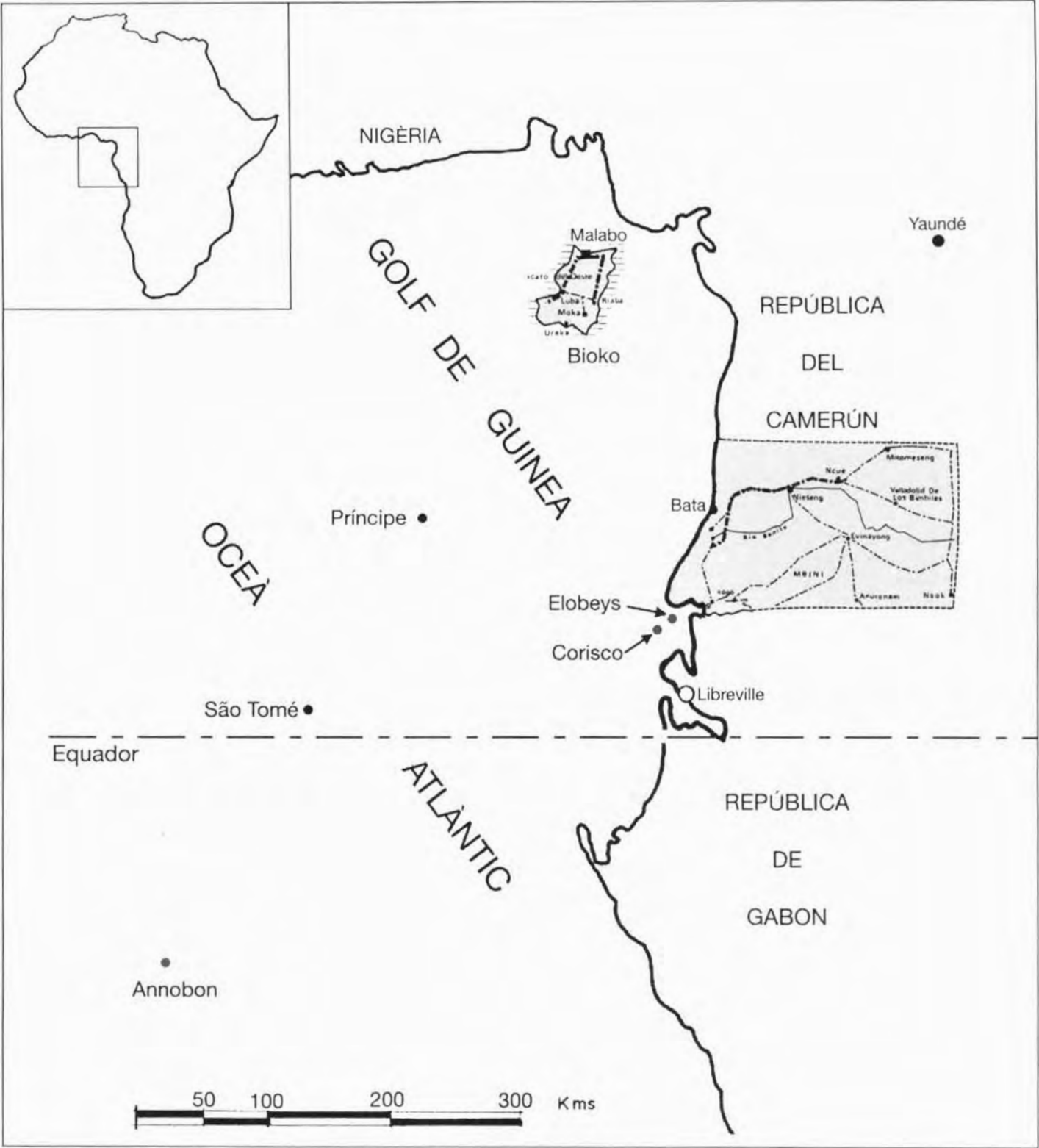
**Guinea Equatorial:
dues illes geogràficament
allunyades
(Bioko i Annobon)
i un territori
continental tampoc
gaire proper
(regió continental)**

i, per tant, no va assumir la tasca de colonització de les seves possessions equatorials. Els primers esforços se centraren en els territoris insulars, més productius i de més fàcil control (restant bandejades les possessions continentals). L'únic problema greu, la manca de braços, es va combatre amb la introducció de jornalers estrangers (nigerians o liberians).

A Bioko es va tractar de combatre la influència anglesa (tant en l'àmbit comer-

* Antropòleg

MAPA DE GUINEA EQUATORIAL

Segona Guerra Mundial. El Govern franquista, per tal de compensar la gravíssima manca de matèries primeres que sacsejava la Península, va optar per impulsar la producció de certs productes agro-pecuaris guineans (cafè, cacau, fusta, copra, mandioca, cotó, oli de palma, plàtans...). Davant la greu crisi que patí Espanya durant els anys quaranta, els territoris guineans van suposar una important font de recursos per a garantir l'abastiment de la població peninsular.

Al llarg dels anys cinquanta i seixanta, es va estimular la producció de cacau i cafè, però els altres conreus van ser ràpidament desplaçats. A Bioko es produïa principalment cacau, en finques explotades per mà d'obra immigrada. La fertilitat dels sòls volcànics va facilitar una espectacular expansió d'aquest fruit. La producció era molt alta i molt rendible gràcies a les subvencions del Govern espanyol. Al continent, el que predominava era el conreu del cafè, però explotat pels mateixos fangs mitjançant

finques familiars (tot i que també estava estimulat per les ajudes governamentals). Grans empreses (vinculades a destacats membres de l'administració franquista) explotaven la fusta de la selva continental. Durant un cert temps, sobretot al llarg dels anys seixanta, Guinea Equatorial va travessar un període de clara prosperitat. Va esdevenir el país més ric de la zona, tot i que hi havia forts desequilibris en el nivell de vida de la població (els nombrosos blancs gaudien de grans

privilegis i el nivell de vida dels illencs era molt superior al dels continentals). Les subvencions al cafè i al cacau foren elements clau d'aquest període d'expansió.

Però mentre Espanya afiançava el seu poder a les colònies, França i Anglaterra s'apressaven a preparar la descolonització. Des de finals dels anys cinquanta, l'Organització de les Nacions Unides (ONU) va demanar al Govern espanyol que dissenyés un programa per a descolonitzar els seus territoris equatorials. Però els militars franquistes encarregats de la política africana del Règim eren contraris a atorgar la independència a les colònies. Per tal d'obstaculitzar el procés d'autodeterminació, el 1960, el Govern espanyol va qualificar de «províncies» les possessions de Fernando Poo i Río Muni (regió continental). D'aquesta manera es tractava d'argumentar que aquesta zona formava part del territori nacional i que, per tant, no se li podia aplicar cap directriu descolonitzadora. Però l'ONU no va acceptar l'enganyifa i va seguir pressionant el Govern espanyol. A les protestes internacionals s'hi van sumar ben aviat les reivindicacions dels moviments nacionalistes guineans (cada cop més potents).

El 1964, Espanya va atorgar l'autonomia als territoris guineans, la qual fou presentada com un pas previ al referèndum d'autodeterminació. L'anomenat període de l'autonomia (1964-1968) es va caracteritzar per les inversions massives, que van propiciar un fort creixement econòmic. Però les demandes d'autodeterminació s'anaven radicalitzant, i el 1968 Espanya es va veure obligada a convocar una Conferència Constitucional per a preparar el traspàs de poders.

La població bubi de l'illa de Bioko, que havia estat relativament privilegiada en els anys seixanta, va reivindicar una independència separada, argumentant que els bubis restarien en minoria a l'Estat equato-guineà, i demanaven la formació d'un nou Estat insular associat a la Península. L'almirall Carrero Blanco, i alguns membres de l'administració colonial que es negaven a acceptar l'autodeterminació de Guinea Equatorial, van donar suport al partit nacionalista Unió Bubi. A la fi, l'ONU, que veia en l'independentisme bubi una maniobra neocolonial similar a la de Katanga, va imposar una independència unitària.

El 12 d'octubre del 1968, Guinea Equatorial va obtenir la seva independència. Manuel Fraga, en representació de Francisco Franco, va entregar el poder a Francisco Macías Nguema, el més antioccidental de tots els polítics guineans. Espanya no va renunciar a les maniobres neocolonials i va fer tots els possibles per a obstruir la tasca del nou Govern (bloquejant els seus comptes bancaris, descapitalitzant el país, manipulant els funcionaris

●

Sobretot al llarg dels anys seixanta, Guinea Equatorial va travessar un període de clara prosperitat. Va esdevenir el país més ric de la zona, tot i que hi havia forts desequilibris en el nivell de vida de la població.

espanyols que restaven a Guinea...). Per la seva banda, Macías va començar el seu mandat amb una allau de mesures autoritàries, com l'extradició i arrest del dirigent proespanyol Bonifacio Ondó Edú.

El març del 1969, segons fonts governamentals, un cop d'Estat va tractar de derrocar Macías (s'han subministrat informacions contradictòries sobre la versemblança d'aquest suposat cop). Però Macías va aconseguir mantenir-se al poder i va acusar Espanya de propiciar l'intent d'ingerir-se en els afers interns del país. Aprofitant la conjuntura, el dirigent equato-guineà va fer-se amb el poder absolut i va aguditzar les seves posicions antiespanyoles. Davant el sorgiment d'una forta onada xenòfoba, la marina espanyola es va veure obligada a evacuar més de 1.000 espanyols residents al país.

Macías va imposar una fèrria dictadura; va disoldre el Parlament i les forces d'oposició i va crear una milícia sotmesa a les seves ordres que va assolar el país. Al llarg dels seus onze anys de mandat, centenars de persones van morir, com a conseqüència de la repressió, i desenes de milers d'equato-guineans es van veure obligats a emigrar. La vida cultural del país va quedar anorreada. L'economia, tot i la presència de cooperants internacionals, va patir un sever retrocés (la mà d'obra va ser repatriada, els tècnics van fugir, la infraestructura va degradar-se...).

El temps que Macías va mantenir-se al poder va constituir el període més tràgic de la història equato-guineana. Les brutalitats d'aquell Règim només poden tenir un paral·lelisme amb les d'Idi Amin a Uganda, Pol Pot a Cambodja, Duvalier a Haití o Hitler a Alemanya. No hi ha cap aspecte de la vida social guineana que no es veiés afectat pel totalitarisme macista. Macías va ser derrocat el 3 d'agost del 1979 per

un cop d'Estat dirigit pel seu nebot, Teodoro Obiang Nguema, el qual va formar un Govern militar. Al cap d'un cert temps, aquest executiu va ser dissolt i va constituir-se un gabinet integrat estrictament per civils, quasi tots ells pertanyents al mateix clan que el nou president. Tot i que Obiang mai s'ha lliurat a brutalitats tan espectaculars com les del seu antecessor, el cert és que el seu mandat ha estat caracteritzat per la continuïtat. Bona part dels funcionaris i membres de les forces de seguretat macistes van ser mantinguts en les seves places, l'Oposició va seguir essent severament reprimida i la divisió de poders només va arribar a ser una ficció legal.

A partir del 1990, l'autoritarisme d'Obiang va anar essent qüestionat a nivell internacional. L'onada democratitzadora que va sacsejar el continent negre va afectar també Guinea Equatorial. Alguns dissidents van formar partits d'oposició, que van començar a actuar en la clandestinitat. Davant les pressions, el Govern va acceptar el multipartidisme, però de fet, el Partido Democrático de Guinea Ecuatorial (PDGE), el partit governamental, va continuar mantenint el monopoli del poder. Les diferents reformes legals, teòricament destinades a garantir el pluralisme, no van tenir cap efecte real. A Guinea Equatorial, tot segueix sotmès a la voluntat d'Obiang Nguema.

El Govern nguemista cada cop és més qüestionat; el prestigi dels partits d'oposició s'incrementa paulatinament; la Plataforma de la Oposició Conjunta (POC) va perfilant-se com una alternativa de govern; la Unió Popular (UP) augmenta els seus militants al Kie-Ntem i l'il·legal Movimiento de Autodeterminación de la Isla de Bioko (MAIB) cada cop té més pes entre la població bubi. Però el PDGE no està disposat a cedir el poder a l'oposició i segueix mantenint la seva hegemonia gràcies al suport de l'aparell de seguretat.

Els successius Governs dirigits per Obiang Nguema no han aconseguit superar la catastròfica situació econòmica heretada del període macista. Però en els dos darrers anys, l'economia equato-guineana ha sofert un canvi espectacular. El descobriment i l'exploatació de grans bosses de cru han augmentat sensiblement la renda per càpita dels guineans. Però aquestes xifres són enganyoses. En realitat, el sector petrolier no ha garantit la millora del nivell de vida dels ciutadans. Els beneficis de les explotacions petrolieres resten en mans de les companyies americanes i de l'elit de polítics nguemistes. La situació de la població, després de la devaluació de la moneda local -el franc CFA- el gener de 1994, no ha fet altra cosa que empitjorar. Tot i l'esperança derivada del petroli, l'economia guineana no ha aconseguit encara superar la tràgica herència del passat. ■

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Cronologia històrico-política de Guinea Equatorial.

Cronologia històrico-política de Guinea Equatorial

1470 Els portuguesos descobreixen l'illa de Corisco, anomenada així pels molts llamps que queien damunt d'ella quan hi havia tempesta.

1472 El navegant portuguès Fernando Poo descobreix una illa, que posteriorment portaria el seu nom, però que ell batejà amb el nom de *Fermosa*.

Els portuguesos Juan de Santarem i Pedro Escobar descobreixen l'illa d'Annobon, que anomenen així degut a la data en què arribaren: l'1 de gener.

1777 Primer tractat hispano-portuguès (1 d'octubre), signat a San Ildefonso, entre Carles III d'Espanya i la reina Maria de Portugal. Segons aquest tractat, Portugal cedeix a Espanya Annobon, Fernando Poo, i el dret de negociar en els ports i les costes situats davant d'aquestes illes.

1778 Tractat del Pardo, el segon entre Espanya i Portugal que ratifica i amplia l'anterior.

1784 Espanya abandona els territoris de Fernando Poo i les altres possessions. Aquesta situació d'abandonament duraria fins al 1843. En tot aquest temps les possessions espanyoles són visitades freqüentment per anglesos i francesos.

1826 S'estableix a Fernando Poo, sota el control anglès, el Tribunal Mixt per a la repressió de l'esclavitud, anomenat també Comissió de Repressió de la *Trata*.

1827 El capità anglès Fritz William Owen funda una ciutat que anomena Port Clarence, en honor del rei d'Anglaterra, i que seria la futura Santa Isabel, capital de Fernando Poo (avui Malabo, capital de Guinea).

Comencen els tractes de compravenda de l'illa entre Anglaterra i Espanya. No s'arriba a cap acord.

1839 Els francesos s'estableixen a Gabon i amplien de mica en mica les seves possessions en detriment dels territoris espanyols.

1843 Davant les ambicions de França sobre els territoris de Guinea, Espanya envia una expedició a càrrec del capità de fragata Juan José de Llerena, el qual arriba a Fernando Poo el 23 de febrer. Pren possessió de l'illa i canvia el nom de la ciutat de Clarence pel de Santa

Isabel, en honor de la reina Isabel II. S'estableix també a Annobon i a Corisco.

1857 El Reial Decret del 6 de juliol autoritza l'establiment de missions religioses. Arriba a la colònia africana el primer prefecte apostòlic, don Miguel Martínez Sanz, encarregat especialment per la reina de cristianitzar els nadius.

Miguel Martínez fa el primer cens de l'illa de Fernando Poo i calcula que és habitada per 30.000 bubis.

1883 El 13 de novembre arriben a Santa Isabel els missioners Hijos del Inmaculado Corazón de María, orde fundat per Sant Antoni Mª Claret quaranta anys abans. L'acció d'aquests claretians o cordimarians en aquestes terres no es va limitar només a l'aspecte doctrinal, sinó que molts dels seus membres foren exploradors, botànics, etnòlegs i estudiosos en general de les terres guineanes.

1885 El 26 de febrer es signa l'Acta de la Conferència de Berlín, que concedeix a Espanya la sobirania sobre 300.000 km² del continent africà, al golf de Guinea, amb una notable minva sobre els límits establerts al tractat de El Pardo de 1778.

1900 Tractat hispano-francès, signat a París el 27 de juny, que determina definitivament els límits de la Guinea Equatorial espanyola, quedant fixada en 26.000 km² l'extensió de la zona continental.

1904 Promulgació (11 de juliol) de l'Estatut Orgànic de l'Administració Local. Es refonen les disposicions sobre organització i règim dels territoris del golf de Guinea dictades fins llavors.

1932 És assassinat el governador general a causa de certes tensions sorgides en el naixement de la República Espanyola.

1938 Ordenança General sobre l'Administració de la Zona. Un decret del 22 de desembre regula les funcions dels administradors territorials. Hi havia dues Administracions Territorials a Fernando Poo i 11 a Rio Muni.

1956 Els anomenats Territoris Espanyols del golf de Guinea passen a ser la província espanyola del golf de Guinea. L'ONU

es planteja la descolonització de Guinea. El secretari general de l'organització recorda a Espanya les obligacions lliurement contraïdes respecte al capítol XI de la Carta: Declaració relativa als territoris no autònoms.

1957 A la XII Assemblea General de l'ONU, Espanya es compromet a ajustar-se a l'esperit de la Carta i comença a enviar informació dels territoris sobre els quals exerceix la seva sobirania.

1959 Segons la Llei del 30 de juliol, la regió equatorial espanyola es divideix en dues províncies: la de Fernando Poo i la de Rio Muni. Per primera vegada es nomenen representants a la Corts Espanyoles.

Un grup de nacionalistes guineans s'adrecen per primera vegada i directament a l'ONU.

1960 La XV Assemblea General de l'ONU aprova la resolució «Declaració sobre la concessió de la independència als països i pobles colonitzats». Espanya subscriu aquesta resolució.

1962 El ministre subsecretari de la Presidència del Govern espanyol, Carrero Blanco, visita Guinea Equatorial.

1964 L'Estat espanyol concedeix, per decret del 3 de juliol, l'autonomia a la regió equatorial. El seu primer i únic president serà Bonifacio Ondó Edú.

1965 Resolució 2077 per la qual l'ONU demana a Espanya que assenyalï la data per a la concessió de la independència a Guinea Equatorial. La resolució 2230 preveu la convocatòria d'una Conferència Constitucional.

1966 El 26 de març l'Assemblea General de Guinea Equatorial nomena una Comissió Especial de 47 membres, la qual serà l'encarregada d'assistir a les sessions de la I Conferència Constitucional a celebrar a Madrid.

1968 Del 15 d'abril al 15 de juny es realitza la segona fase de la Conferència Constitucional. En aquesta fase sorgeixen quatre tendències: el Secretari Conjunt, encapçalat per Macías i assessorat per García Trevijano; el MUNGE (Moviment d'Unió Nacional de Guinea Equatorial) grup conservador addicte a la Presidència del Govern; el MONALIGE (Moviment Nacio-

nal d'Alliberament de Guinea Equatorial), addicte al Ministeri d'Afers Estrangers d'Espanya i la UNIÓN BUBI, amb les seves tesis d'autogovern per a l'illa de Fernandoo Poo (avui Bioko).

L'11 d'agost té lloc el referèndum d'aprovaçió de la nova Constitució, el qual surt favorable.

El 22 de setembre es fa la primera volta de les eleccions generals, en les quals no surt cap partit clarament guanyador.

El 29 de setembre es realitza la segona volta, on concorren Francisco Macías i Bonifacio Ondó Edú per haver obtingut els seus partits el major nombre de vots a la primera volta. Una coalició de Macías amb la UNIÓN BUBI i el MONALIGE li dona la victòria definitiva al primer.

El 12 d'octubre Fraga Iribarne, llavors ministre d'Informació i Turisme del Govern espanyol, fa el traspàs de poders al president electe Francisco Macías Nguema.

1969 El 5 de març es produeix un intent de cop d'Estat encapçalat per Atanasio Ndongo Miyone, líder del partit MONALIGE, com a resultat del qual resulta mort juntament amb altres còmplices.

1970 El 12 de febrer es crea el Partido Único Nacional (PUN) i s'aboleixen els altres partits existents fins a aquesta data per acord del consell de ministres celebrat a Niefang (Rio Muni).

1971 El 30 de gener el Govern espanyol declara, per mitjà d'un decret, que tota notícia o fet relacionat amb Guinea Equatorial és matèria reservada.

S'aprova la llei 1/71 del 18 d'octubre per la qual es legalitza la pena de mort a Guinea Equatorial.

1972 El 20 de maig el Govern guineà obliga tots els estudiants equato-guineans que es troben fora del país a passar les vacances dins del territori nacional. Tot aquell que s'hi negui perdrà la seva condició de becar i la ciutadania guineana.

1973 El juliol Macías s'autoproclama president vitalici; el PUN passa a dir-se Partido Único Nacional de los Trabajadores i és decretada una nova Constitució on es legalitza el seu poder unipersonal.

1976 El 30 d'octubre, el Ministeri d'Afers Estrangers fa públic un comunicat on adverteix els grups d'oposició equato-guineans que no tolerarà cap activitat que pugui posar en perill les bones relacions entre Espanya i Guinea Equatorial.

1977 El 9 d'agost el PSOE convoca els grups de l'oposició equato-guineana anunciant la seva intenció de potenciar la formació d'una coordinadora de l'oposició guineana a l'exili. Aquesta oposició no va arribar a formar-se.

El 12 d'octubre l'oposició és convidada a participar a un festival de solidaritat amb els pobles oprimits de parla hispana, organitzat per la Comissió de Justícia i Pau. Aquest acte va tenir lloc a Madrid i és l'única activitat que va realitzar conjuntament tota l'oposició.

El 27 de novembre es promulga el Decret Reial que permet els equato-guineans que es troben a Espanya adoptar la nacionalitat espanyola.

1979 El 3 d'agost es produeix un cop d'Estat en contra de Francisco Macías encapçalat pel seu nebot, Teodoro Obiang Nguema. A partir d'aquest fet el poder queda en mans d'un Consell Militar que, el 5 de setembre, decideix jutjar i processar a Macías, que és declarat culpable i condemnat a mort. El 29 de setembre es dicta sentència definitiva i Macías és executat a la tarda.

De l'agost del 1979 a l'abril del 1980, misteriosa desaparició de les reserves exteriors (20 milions de dòlars i 2.500 monedes d'or) dels bancs d'Europa i dels Estats Units.

1980 El febrer es realitza el primer viatge d'Estat d'Obiang a Gabon. Dos mesos després farà el seu primer viatge d'Estat a Espanya i al Marroc. Es firmen el Pacto Andino i diversos acords de cooperació amb el Marroc, dels quals destaca el de la seva guàrdia pretoriana finançada per Espanya.

El 23 d'octubre es firma a Madrid el Tractat d'amistat i de cooperació amb Espanya.

1981 A l'abril es produeix un primer intent de cop d'Estat en el qual es veuen implicats diversos membres del Consell Militar Suprem.

El 24 de desembre el president Calvo Sotelo fa un viatge llampec per establir un pla de cooperació, arran de la dilapidació dels més de 10.000 milions de pessetes enviats a Guinea des del cop de llibertat d'Obiang.

1982 Supressió del Consell Militar Suprem, el 3 d'agost, després de la proclamació, el mateix dia, de la nova Constitució de Guinea Equatorial, com a resultat del referèndum popular sobre la seva acceptació celebrat durant el mes anterior.

El 18 d'octubre es designa el primer Govern civil per decret presidencial únic, nou ministres i 15 secretaris d'Estat del qual són ex-membres del desaparegut Consell Militar i del clan esangui de Mon-gomo.

Primer viatge d'Estat d'Obiang a França, el desembre, on confirma a Mitterrand la seva voluntat d'integrar-se a l'àrea de l'Àfrica francòfona (BEAC i UDEAC) i sol·licita el suport a l'ekuele (moneda guineana) i l'aval dels seus deutes davant el Fons Monetari Internacional (FMI).

1983 Segon intent de cop d'Estat (el cas del sargent Mikó), el maig, com a resultat del qual es porten a terme un judici sumaríssim i l'afusellament dels caps.

28 de setembre. Votació, sobre una llista única oficial, dels membres de la Cambra de Representants del Poble. La integren 41 membres, dels quals 32 són de Rio Muni i només nou de Bioko i Annobon.

1984 Mitjançant un decret presidencial l'Estat incauta tots els béns immobles (incloent les finques rústiques i urbanes) deixats pels espanyols i altres estrangers després de la seva fugida durant el règim de Macías Nguema.

1985 L'1 de gener Guinea Equatorial s'integra de forma efectiva a l'àrea del franc CFA (BEAC i UDEAC), amb la conversió de l'ekuele a franc CFA-guineà.

1986 L'any comença amb el tercer canvi de Govern de l'etapa civil. Obiang, a més de ser el cap d'Estat i de Govern, assumeix la cartera de Defensa, Seguretat i Sector Polític, fins llavors en mans de Mba Oñaña, el qual passa a encapçalar el Ministeri d'Obres Públiques.

El 17 de febrer el Ministeri d'Educació publica una circular declarant obligatori l'idioma francès a tots els centres d'ensenyament.

El juny es promulga la llei de partits polítics, establint com a sistema de govern el partit únic.

Entre el 17 i el 18 de juliol el ministre d'Obres Públiques, Fructuoso Mba Oñaña, es veu implicat en un tercer intent de cop d'Estat.

El 29 de setembre es proclama el quart canvi de Govern de l'etapa civil. El germà del cap de l'Estat, Armengol, és designat director general de Seguretat Nacional.

1987 El 3 d'agost Obiang, manu militar, crea el Partit Únic. Al mateix temps nomena la seva dona, Constança Mangué, consellera de la Presidència en matèria de Sanitat.

L'octubre es crea el Banc Biao de Guinea Equatorial, amb capital mixt franco-equato-guineà. Totes les telecomunicacions passen a mans de l'empresa francesa France Cable. El mes acabarà amb l'esclat de l'escàndol de la corrupció estatal en la cooperació hispano-guineana, on es van veure implicats empresaris espanyols, funcionaris responsables de la cooperació espanyola a Guinea i alts funcionaris de l'administració guineana, inclosa la dona d'Obiang, Constança Mangué.

El 2 de novembre l'ambaixador davant l'ONU, Florencio Mayé, signa un contracte secret amb navileres angleses, cedint l'illa d'Annobon com a abocador de deixalles tòxiques, per un total d'1,6 milions de dòlars.

1988 L'1 de febrer el Banco Exterior de España abandona oficialment Guinea Equatorial.

El juny, després de la reelecció d'Obiang (amb el 99,96% dels vots), el Fons Monetari Internacional (FMI) atorga a Guinea un préstec de 16 milions de dòlars destinats a millorar les inversions públiques, reprendre el sistema bancari i accelerar el creixement.

La repressió no s'atura i el setembre són executats dos militars, acusats de conspiració contra el Govern; al mateix temps el líder de l'oposició, José Luis Jones, és detingut quan tornava al seu país. Condemnat en un primer moment a una pena de 17 anys, finalment va ser indultat.

El novembre se celebra una reunió de proveïdors de fons que permet obtenir unes ajudes internacionals de 58 milions de dòlars per als tres anys següents.

1989 El gener el cap de l'Estat visita Espanya amb la intenció d'estrenger les relacions entre els dos països. Durant aquesta visita Espanya anul·la una tercera part del deute acumulat per la seva ex-colònia, xifrat en 5.000 milions de pessetes.

El juny Obiang torna a ser escollit en unes eleccions on només participa el Partido

Democràtic de Guinea Ecuatorial (PDGE). El Govern signarà un acord amb els països de la Comunitat Europea (CE), els quals són autoritzats a l'explotació pesquera durant el període de 1988-1992, per un total de sis milions d'ECU.

1991 La crida al "diàleg nacional", llançada pel president Obiang en nom de la Unió para la Democràcia y el Desarrollo Social (UDS) i el Movimiento de Unión Nacional de Guinea Ecuatorial (MUNGE), només dona lloc a una nova onada de detencions.

El setembre, Guinea Equatorial, molt endeutada (cinc vegades el valor anual de les seves exportacions), obté un aplaça-ment del pagament del deute i posteriorment, el desembre, un nou préstec del FMI.

A finals de novembre el vice-president del Parlament, Antonio Mbela Abang, *suggerix* la instauració del multipartidisme. Això el condueix, a ell i a nombrosos opositors anònims, a l'arrest i a la pèrdua dels seus drets.

1992 El 8 de gener queda promulgada la llei que regula els partits polítics però, tot i que això fa que segons la Constitució quedi contemplat el multipartidisme, les restriccions són tantes (exigir la presència del candidat al país durant deu anys i el dipòsit de 21 milions de pessetes) que l'únic partit possible a Guinea encara és només el PDGE.

El 23 de gener es forma un nou Govern, el qual presentarà personalitats properes a l'oposició.

Fins a l'octubre no van ser legalitzats cinc partits opositors: la Unió Popular (UP), el Partido del Progreso (PP), el Partido Socialdemócrata (PSD), la Unió para la Democràcia y el Desarrollo Social (UDS) i la Alianza Democrática Progresista (ADP).

1993 El setembre se celebren eleccions legislatives, les quals seran massivament boicotejades per la població (només vota el 20% del cens). El PDGE, encapçalat per Teodoro Obiang, s'autoproclama guanyador per majoria absoluta, després d'haver prohibit deu dels catorze partits de l'oposició.

1994 El gener es produeix la devaluació del franc CFA en un 50%, després de la trobada de 13 dels 14 Estats africans de la zona del franc.

1995 El 24 d'abril, Severo Moto, un dels líders principals de l'oposició (Partido del Progreso), és sentenciat a 28 anys de presó per conspiracions contra el Règim.

El 17 de setembre se celebren eleccions municipals en les quals participa la Plataforma de Oposició Conjunta (POC). Els resultats oficials, malgrat la protesta rotunda de l'oposició, confirmen la victòria del PDGE d'Obiang. El primer escrutini va donar 20 alcaldes a la POC, però el Règim va corregir els resultats i només n'hi va concedir nou.

1996 L'11 de gener Obiang convoca de forma prematura eleccions presidencials pel 25 de febrer. El 25 de gener la POC presenta al seu candidat a la presidència: Amancio Gabriel Nsé, arquitecte i secretari de l'organització del CPDS (Convergència para la Democràcia Social).

PERFIL DE GUINEA EQUATORIAL

Forma d'Estat: República

Cap d'Estat: Teodoro Obiang Nguema Mbasogo (des de l'agost del 1979)

Primer Ministre i cap de Govern: Silvestre Siale Bileka

Poder legislatiu: unicameral, "Casa de los Representantes del Pueblo". Últimes eleccions el 21 de novembre del 1993. Resultats: 72 escons per al PDGE i 10 per a diversos partits de l'Oposició

Poder Judicial: Tribunal Suprem

Primer cap d'Estat: Francisco Macias (1968-1979)

Data d'independència: 12 d'octubre del 1968

Partit polític en el poder: Partit Democràtic de Guinea Equatorial (PDGE)

Constitució: nova Constitució el 17 de novembre del 1991

Localització: Àfrica occidental, adjacent a l'Oceà Atlàntic, entre el Camerun i Gabon

Composició i extensió: Àrea total 28.051 Km², àrea continental (Rio Muni) 26.000 Km²; àrea insular: Bioko 2.017 Km², Annobon 17 Km² i els illots formats per Corisco, Elobays, Mbarié i Cocoteros.

Capital: Malabo

Divisions administratives: 7 províncies; Annobon, Bioko Nord, Bioko Sud, Centre Sud, Kie-Ntem, Litoral i Wele-Nzas

Llengües: espanyol (oficial) i diverses llengües bantús.

Religió oficial: cap, encara que es calcula que el 99% de la població està adherida a l'Església Catòlica Romana.

Moneda: franc CFA, des del gener del 1985. Abans circulava l'eokuele.

Un dòlar= 499,50 CFA (desembre 1995).

Població (1994): 386.000

Població urbana (1991): 37,0%

Població rural (1991): 63,0%

Composició ètnica (1983): fang 82,9%; bubi 9,6%; ndowesa 3,8%; annobonesa 1,5%; bujeba 1,4%; altres 1,0%.

Principals ciutats (1983): Malabo (30.418 hab.); Bata (24.308 hab.); Ela-Nguema (6.179 hab.); Campo Yaundé (5.199 hab.); Los Angeles (4.079 hab.).

Distribució per sexe (1991): homes 48,54%; dones 51,46%

Distribució per edats (1990): menys de 15 anys 42,6%; 15-29 anys 26,4%; 30-44 anys 14,2%; 45-59 anys 10,5%; 60-74 anys 5,3%; més de 75 anys 1,0%.

Esperança de vida en néixer (1992): 47,3 anys

Taxa de naixaments per 1.000 habitants (1993): 41,1 (mitjana mundial: 26,0)

Taxa de mortalitat per 1.000 habitants (1993): 15,1 (mitjana mundial: 9,2)

Taxa total de fertilitat, mitjana de naixaments per dones que tenen fills (1993): 5,3

Taxa de mortalitat infantil per 1.000 nascuts vius (1992): 118

Taxa de mortalitat de menors de 5 anys per 1.000 nascuts vius (1992): 200

Taxa de mortalitat materna per 100.000 nascuts vius (1988): 800

Població amb accés a aigua potable (1988-1991): 32%

Producte Nacional Brut (PNB), segons preus del 1993: 161 milions dòlars

PNB per habitant (1993): 360 dòlars

Deute públic (extern i pendent de pagar; 1992): 206 milions dòlars

Exportacions (1992): 35 milions de dòlars. Principals productes: cafè, fusta, cacau. Desti (1992): Espanya (55,2%), Nigèria (11,4%), Camerun (9,1%)

Importacions (1992): 70 milions de dòlars. Principals productes: petroli, menjar, begudes, roba i maquinària. Emissors (1992): Camerun (23,1%), Espanya (21,8%), França (14,1%) i EUA (4,3%)

Ajuda bilateral Oficial al Desenvolupament rebuda (1992): 63 milions de dòlars

Força laboral (1990-92): 39 % de la població

Força laboral femenina (1990-92): 36 % de la força laboral

Distribució sectorial de la força laboral (1990-92): agricultura 77%; indústria 2%; serveis 21%

Despesa pública en educació (1990): 1,7% del PNB

Mitjana d'anys d'escolaritat (1992): 0,8

Taxa d'alfabetització d'adults (1992): 51,5%

Circulació diària de periòdics per 100 habitants (1990): 1

Receptors de ràdio per 100 habitants (1990): 42

Receptors de televisió per 100 habitants (1990): 1

Forces Armades (1994): 1.320

Membres Forces Armades per cada 1.000 habitants (1990): 2,4

Àrea total en milers d'hectàrees (1992): 2.805

Superfície de terres en milers d'hectàrees: 2.805

Recursos naturals: recursos forestals, petroli, petites mines d'or sense explorar, manganès, urani i gas natural.

Àrees forestals en milers d'hectàrees: 1.295

Pastures permanents en milers d'hectàrees: 104

Àrees protegides, en milers d'hectàrees (1993): 0

Àrees marítimes en milers de km² (zona econòmica exclusiva): 283,2

Terres arables i cultius permanents en milers d'hectàrees (1992): 230

Població activa en l'agricultura en % de la població activa total (1993): 52,4

Pesca marina, mitjana anual en milers de tones (1989-1991): 3,35

Pesca d'aigua dolça, mitjana anual en milers de tones (1989-1991): 0,4

Fonts: Anuario Internacional CIDOB 1994.

Anuario Internacional CIDOB 1991.

Encyclopaedia Britanica 1995. Book of the Year.

DCIDOB 55.

Guinea Equatorial.

Guinea Equatorial sota el volcà.
Joan Roig

Guinea Equatorial sota el volcà

Joan Roig*

Els pitjors auguris semblen confirmar-se. El panorama polític guineà va entebolint-se progressivament. Si durant els anys 1993 i 1994 van perfilar-se unes certes possibilitats d'obertura democràtica, les vies obertes aleshores han restat bloquejades. En els últims temps el Govern de Teodoro Obiang Nguema ha mostrat amb prou claredat que no està disposat a permetre l'alternança en el poder: ha optat pel frau, en les eleccions municipals del setembre del 1995, per evitar ésser derrotat i a continuació ha reprimit massivament l'Oposició per tal de neutralitzar les protestes. Els dissidents se senten enganyats i desconfien profundament de totes les iniciatives presidencials.

Però tot i que les diferents forces d'oposició compten, sens dubte, amb el suport de la majoria dels ciutadans, no sembla possible que en un futur proper puguin forçar la renúncia del dictador. Bona part dels guineans no gosen afiliar-se als moviments dissidents (ni tan sols als legals), ja que temen les represàlies del Règim. La Seguretat (policia política) obstrueix seriosament les activitats d'aquestes forces, vulnerant les disposicions legals vigents. Les constants desercions i polèmiques en el si d'aquests partits (sàbiament explotades pel Règim) han debilitat seriosament la seva unitat d'acció. Les disputes pel lideratge de l'Oposició han repercutit en la fragmentació de les diferents forces. Malgrat tot, en els darrers anys s'ha anat clarificant el mapa polític guineà, en reduir-se sensiblement el nombre de partits.

L'Oposició no ha estat capaç d'estructurar-se en un òrgan unitari que estableixi criteris comuns enfront a la Dictadura (tot i que s'ho ha proposat repetidament). Alguns partits s'han agrupat al voltant de la Plataforma de la Oposició Conjunta (POC), el principal moviment d'oposició, que, malgrat tot, no ha aconseguit superar les barreres ètniques. La

major part dels membres de la minoria bubi simpatitzen amb el Movimiento para la Autodeterminación de la Isla de Bioko (MAIB), un moviment il·legal, ja que la llei de partits no autoritza la inscripció de forces regionals o ètniques, que no s'ha integrat a la POC. Per altra banda, a la regió del Kie-Ntem té majoria la Unión Popular (UP), un partit escindit de la POC. La implantació de la Plataforma també és escassa al Wele-Nzas, la regió natal del president Obiang Nguema.

El governamental Partido Democrático de Guinea Ecuatorial (PDGE) ha aprofitat les divisions entre les diferents forces dissidents per efectuar maniobres de distracció destinades a guanyar temps. L'ofensiva anti-nguemista ha anat perdent impuls paulatinament i, sense propostes clares a curt termini, ja comença a plantejar-se com un procés a mig o a llarg termini. Severo Moto (dirigent del Partido del Progreso i el més

popular líder de la POC) havia arribat a perfilar-se com una alternativa de govern, però a l'agost del 1995 va optar per exiliar-se i ha perdut credibilitat. La UP no ha aconseguit superar la seva dimensió regional i es veu desplaçada per la POC a la resta del país. Pel que fa al moviment independentista de Bioko, trobarà múltiples obstacles per a fer realitat els seus objectius. Malgrat tot, el dictador no només s'ha hagut d'enfrontar als partits antigovernamentals, sinó que també li ha calgut controlar les dissidències en el si del propi PDGE. La principal amenaça que plana contra Obiang és la possibilitat d'una *revolta de palau* del sector dur del PDGE, encapçalat per alguns dels seus familiars (com Armengol Ondó, el seu germà). En els darrers anys s'han multiplicat els rumors sobre la possibilitat d'un cop d'Estat involucionista (els membres més conservadors del Govern controlen

* Historiador

ELECCIONS PRESIDENCIALS A GUINEA 25 DE FEBRER DEL 1996

11 de gener: Teodoro Obiang convoca eleccions presidencials pel dia 25 de febrer alterant així els plaços previstos en la Constitució de 1991, que es proposava iniciar la democratització del país. El Règim aprofita l'ocasió per anul·lar el cens utilitzat en els anteriors comicis. L'oposició manifesta immediatament el seu desacord amb la convocatòria, que s'esperava per al mes de juny, i considera les operacions d'Obiang il·lícites i precipitades.

25 de gener: les discussions internes en el si de la **Plataforma de Oposición Conjunta (POC)** porten el **Partido del Progreso (PP)**, amb Severo Moto i la **Unión Popular (UP)**, amb Andrés Moisés, a abandonar aquest front opositor. Aquestes dues formacions es plantegen presentar una candidatura conjunta.

Amancio Gabriel Nsé, secretari d'organització de **Convergencia para la Democracia Social (CPDS)**, és escollit com a candidat de la POC.

26 de gener: el PP i la UP topen en relació al plaç legal de presentació de coalicions, fixat per al dia 16 de gener, de manera que Severo Moto i Andrés Moisés opten per presentar-se separatament.

28 de gener: la POC no apareix al llistat oficial de candidatures a la presidència. Amancio Gabriel Nsé hi consta com a representant del CPDS. Això s'interpreta com una maniobra del Règim per a restar força a una part de l'oposició que, sota les sigles de la **POC**, té un gran poder de convocatòria i ha obtingut bons resultats en les recents eleccions municipals.

6 de febrer: es confirma oficialment l'exclusió de la POC de la cursa per a les eleccions. El seu coordinador general, Placido Micó, manifesta la seva negativa a acceptar la desintegració de la Plataforma i a presentar candidatures separades. La POC promourà el boicot dels comicis.

14 de febrer: Severo Moto sorprèn tots els fronts polítics amb la seva proposta de concedir, en cas de sortir elegit, algunes de les principals carteres del Govern de Guinea, com les de Defensa, Economia o Exteriors, a persones de nacionalitat espanyola. Aquesta declaració d'intencions del candidat desencadena les crítiques tant de la resta de l'oposició com del partit al poder.

16 de febrer: l'alcalde de Malabo, Victoriano Bolekia, i altres membres del consistori són detinguts i portats a la comissaria central de la capital guineana. Se'ls acusa de conspirar contra el Règim i de voler manipular les eleccions. Són torturats mentre se'ls interroga.

Les autoritats espanyoles decideixen no enviar observadors oficials per a seguir el procés electoral.

23 de febrer: tots els candidats opositors presenten la seva renúncia oficial a participar en les eleccions davant la negativa d'Obiang a posposar-ne la data de celebració i per la manca de garanties que envolta tot el procés. Els aspirants eren: Severo Moto (**Partido del Progreso**), Andrés Moisés (**Unión Popular**), Secundino Oyono (**Convergencia Social Democrática y Popular**) i Buenaventura Meswi (**Coalición Socialdemócrata**). Obiang els pressiona per tal que mantinguin les seves candidatures i afirma que aquesta és l'última oportunitat **democràtica** que els ofereix.

24 de febrer: Secundino Oyono (CPDS) decideix, a darrera hora, mantenir la seva candidatura. Serà l'únic competidor d'Obiang. Els països occidentals no envien representació oficial per a observar el procés electoral.

25 de febrer: les llistes del cens convoquen 160.000 electors a participar en les eleccions presidencials. Les paperetes dels candidats del PP i de la UP, retirats del procés, són presents a les taules. La Junta Electoral ha ordenat incloure-les-hi en un últim intent de legitimar un procés que a efectes pràctics es pot considerar com un plebiscit.

26 de febrer: la **Junta Electoral Nacional** atribueix provisionalment el 90% dels vots a Teodoro Obiang i situa la participació de l'electorat en un 80%.

27 de febrer: apareixen les dades definitives de l'escrutini aportades per la **Junta Electoral Nacional** que atribueixen més del 99% dels vots a Obiang. La participació és del 76% a Malabo i del 85% a Bata, sempre segons aquesta font governamental.

Un clar índex de la manipulació d'aquestes dades és la reduïda activitat dels col·legis electorals, si es compara amb la de les eleccions municipals del setembre del 1995, amb cotes de participació semblants.

La comunitat internacional reconeix que tot el procés ha estat un frau. Teodoro Obiang Nguema es disposa a mantenir-se set anys més al poder sense haver aconseguit, però, rentar la cara al seu Règim.

fèrriament les forces de seguretat). Però el president també s'ha vist debilitat per les desercions d'alguns destacats membres progressistes del seu partit (com l'antic fiscal general de l'Estat, Eloy Eló, que es va integrar a la POC). Obiang ha aconseguit que la pressió internacional contra la seva dictadura anés minvant, tot i les constants violacions dels Drets Humans que es porten a terme al seu país. Espanya i els Estats Units, que havien encapçalat l'ofensiva democratitzadora, han moderat les seves postures. La sortida de Guinea de Diego Sánchez Bustamante (cònsul espanyol a Bata) i de John Bennet (ambaixador dels Estats Units) va suposar un estimul pel dictador, que va veure's alliberat de dos dels seus crítics més durs.

L'Oposició, que havia confiat excessivament en la pressió internacional, va veure's desenganyada per l'ambigüitat d'algunes mesures diplomàtiques. La incapacitat de la comunitat internacional per a impedir el frau en les municipals del 1995 va frustrar la POC i la majoria dels guineans. El Partido del Progreso i la UP, que es refiaven cegament del suport del Govern espanyol, han hagut de redisenyar les seves estratègies. El Partido del Progreso, aliat al Partit Popular espanyol, confia que una victòria electoral de José María Aznar podria canviar la política espanyola cap a Guinea Equatorial. Pel que fa a la resta de moviments de l'oposició, la prioritat ja no gira al voltant del suport exterior sinó entorn de la reorganització de les pròpies forces a l'interior.

El bloqueig de la transició democràtica ha despertat vells fantasmes adormits. El nivell de repressió dels darrers mesos del 1995 va sorprendre els ciutadans. Les detencions arbitràries, les tortures i les sancions econòmiques van ser utilitzades quotidianament per a coartar els simpatitzants de l'Oposició. Davant la repressió governamental, molts equato-guineans es comencen a preguntar si només l'ús de la violència els pot conduir a un alliberament. La deserció dels membres més moderats del PDGE, com el mateix Eloy Eló o l'exministre Juan Balboa, deixa el partit governamental en mans dels seus membres més intransigents.

Per altra banda, la incapacitat de les diferents forces d'oposició d'articular una alternativa unitària de govern ha revifat les tensions ètniques. Les ètnies minoritàries acusen els fangs de monopolitzar el poder. Però la major part dels fangs es mostren contraris a la Dictadura i consideren que els únics privilegiats són els fangs originaris del districte de Mongomo. No obstant això, la il·legalització dels partits ètnics i regionals impedeix que el debat sobre l'estructura de l'Estat es realitzi en un marc institucional, i les tensions no fan sinó agreujar-se. La falta de canals per a dirimir pacíficament els conflictes ètnics i polítics no pot si no conduir Guinea cap a horitzons d'odi i destrucció. ■

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Qui és qui a la vida política guineana.

Qui és qui a la vida política guineana*

«**ANGABI**». Membre de la *Juventud en marcha con Macías*. Cap de protocol d'Obiang Nguema. Membre de la Seguretat Nguemista sota les ordres d'Armengol Nguema Mbasogo Ondo.

ANGUE ONDO, Purificación. Designada el 5 de març de 1981 secretària tècnica adjunta de la Secretaria d'Estat per a la Condició Feminina. Participa a la conferència de donants d'abril del 1982 a Ginebra. A finals del 1982 esdevé secretària d'Estat de Promoció Feminina i el 1989, ministra delegada. Perd el seu càrrec amb l'arribada del Govern de *transició* el 1992. El mateix any denuncia la corrupció del Règim, atribuint la seva desaparició del Consell de Ministres al seu esperit crític.

BALBOA BONEKE, Juan. Bubi, nascut a Rebola. Professor d'ensenyament secundari. El 1990 substitueix Antonio Pascual Oko Eboabo al càrrec de ministre de Treball. Dins el Govern de *transició* del 24 de gener del 1992 ocupa el càrrec de ministre de Cultura, Turisme i Promoció de l'Artesania.

BOLEKIA EJAPA, Anacleto. Bubi. Nascut a Baney el 1938. Rep formació d'inspector de policia a Espanya. Adquireix una certa reputació com a comissari superior de policia durant el règim de Macías Nguema. L'any 1981 és nomenat governador de la Província del Litoral. No ocupa cap funció ministerial des del gener del 1992.

BONKANKA BOGETA, Vitoriano. Bubi. Nascut a Rebola el 1929. Des del 1968 fins el 1979 és caixer del Tresor Nacional en el règim de Macías Nguema. Des del 1983, exerceix de funcionari del BEAC (Banc dels Estats de l'Àfrica Central).

BUALE BORICO, Emiliano. Bubi. Nascut el 1927 a Rebola. Estudis superiors a l'Escola Tècnica Federal de Suïssa. El 1980 esdevé secretari tècnic del Ministeri d'Agricultura. El 1981 substitueix Obiang Nguema com a comissari d'Estat d'Agricultura. Ministre de Sanitat el 1982. L'agost de 1983, en una estada a Madrid, dimiteix del seu càrrec i demana asil polític.

BUCHANAN, Rubi. Xilena. Experta de les Nacions Unides a Guinea Equatorial en matèria d'educació. Esdevé una de les esposes d'Obiang Nguema, a qui escriu els discursos.

CAYO. Nascut a Mongomeyen (Mongomo). Ajudant del torturador Ondo Ela a Playa Negra sota el règim de Macías Nguema. Després del cop d'Estat d'Obiang Nguema ocupa el lloc de cap de Duanes a Santa Isabel (Malabo), on se'l coneix pels seus excessos, repressions i tortures.

DUOMBE DHANGANI, Pilar. Nascuda a Rio Benito el 1940. Institutriu formada a la Escuela Superior Indígena. Estudis sanitaris als Estats Units i a Espanya. Vice-ministra de Sanitat l'any 1986. Amb aquest càrrec dirigeix la delegació equato-guineana a la Conferència Mundial de la Salut de l'OMS a Ginebra. Figura en el Govern de *transició* del 1992 com a ministra de Promoció Feminina i d'Afers Socials.

EBENDENG NSOMO, Melanio. Nascut el 1942 a Becondongo Esandon (Niefang). Sots-llotinient format a Saragossa entre el 1963 i el 1965, el mateix període que Obiang Nguema. El 1981 és nomenat cap de l'Estat Major. El 1986 quan el *Guinextebank* fa fallida, deu a la entitat gairebé 6 milions de francs CFA. El 1990 esdevé ministre de Defensa Nacional i conserva el seu càrrec en el Govern de *transició* del 1992. És membre del comitè central del PDGE (partit en el

poder). Els militars el detesten per la seva violència.

EKONG ANDEME, Pedro. Nascut a Bata el 1940. Abans de la independència és secretari de la Conselleria d'Hisenda entre 1966 i 1968. Ministre de Sanitat i més tard ministre d'Indústria i de Mines sota el règim de Macías Nguema. Membre del comitè executiu de la *Unión Popular* juntament amb Masie Ntutumu i altres antics pilars de l'nguemisme.

ENEME OWONO, Salomón. Ginecòleg format a la Unió Soviètica. Fins l'any 1992 és director de l'hospital de Bata. Amb el Govern de *transició* del 1992 esdevé vice-ministre de Sanitat, posició que li permet d'endurir la pressió nguemista sobre el personal sanitari. Ministre de Sanitat des del gener del 1996.

ENGONGA MOTULU, Marcelo. Nascut a Mbem-Yengom (Mikomeseng). Diu haver estudiat a València però, de fet, hom ignora quins són els títols que té. Alineat amb els nguemistes, representa el seu país davant les Nacions Unides a Ginebra des del 1991.

EPALEPALE IVINA, Fausto. Nascut a Rio Benito el 1929. Conseller del Consell Militar Suprem per als Afers Polítics, esdevé el 1980 secretari tècnic de la Comissió d'Interior sota les ordres de Mba Ondo Nchama, tots dos antics components de la *Juventud en marcha con Macías*. El 1981 passa a ser vice-primer ministre de Justícia i del Culte. El 1990 esdevé magistrat de la Cort Suprema.

EPAM BOTALA, Amador. Nascut a Rebola. Nomenat l'any 1980 director tècnic de Turisme, Teatre i Cinema. Forma part del comitè central del PDGE. Després de la constitució del Govern de *transició* el 1992, exerceix de director general de Turisme i del Mar de Rebola.

ESONO ABAGA ADA, Julián. Nascut a Nvulbam (Mikomeseng) l'any 1946. És, des del 1971, funcionari d'Afers Estrangers així com secretari adjunt a l'ambaixada de Yaoundé (Camerun), del 1973 al 1975. Posteriorment, secretari general adjunt del Ministeri d'Afers Estrangers i ambaixador itinerant. Després del cop d'Estat d'Obiang Nguema, el 3 d'agost del 1979, esdevé ambaixador a França. És destituït del seu càrrec després de ser acusat d'haver-se apropiat indegudament de fins a un milió de francs francesos. Després de moure's un temps en els ambients opositors a l'exili és reincorporat dins de les estructures del poder nguemistes. L'any 1993 rep l'encàrrec de fer campanya per al PDGE a la província de Kie-Ntem.

ESONO MIKA, Primo José. Nascut a Niefang el 1940. El 1968 figura com a diputat a la llista de Macías Nguema. Membre de la Comissió d'Afers Estrangers i ambaixador davant les Nacions Unides primer, a Madrid i al Camerun més tard. El 1980 exerceix de director tècnic d'Afers Administratius i Consulars al Ministeri d'Afers Estrangers sota el règim d'Obiang Nguema. És arrestat i empresonat el 1988 en ocasió de l'intent de cop d'Estat, acusat de malversacions financeres. És alliberat el 1990 i es refugia a Espanya on ingressa al si del *Partido del Progreso* del seu compatriota Severo Moto Nsa.

EVUNA OWONO ASAGONO, Alejandro. Nascut a Mongomo l'any 1945. Nguemista notori. Com a representant davant les Nacions Unides a Nova York participa a la *IV Conferència de caps d'Estat i de Govern dels països no alineats* (La Havana, setembre del 1979). Poc després esdevé ambaixador a Espanya i a Itàlia. El 1987 és ministre de la Presidència i ministre de la Cooperació. El 1990 és

nomenat ministre d'Estat, càrrec que manté durant el Govern de *transició* del 1992. Des del 1993 és ministre d'Estat de la Presidència.

EYI MANSUY ANDEME, Isidoro. Nascut el 1949 en el si del clan Esawong (Mongomo). Notori nguemista. Lloc-tinent de la *Juventud en marcha con Macías*. Conegut per les seves morts i tortures sota el règim de Macías Nguema, en el seu càrrec de cap de la Seguretat de l'Estat. Membre del Consell Militar Suprem. Després del cop d'Estat d'Obiang Nguema, esdevé director adjunt de la Brigada de Policia d'Ordre Públic. Director general de la Seguretat i cap de la Censura el 1981. El 1982 és promogut com a secretari d'Estat per a la Seguretat. L'any 1988, quan ostenta el càrrec de vice-primer ministre, se'l considera la mà dreta d'Obiang Nguema. No figura dins el quadre del Govern *transitori* del 1992. És conseller de Seguretat d'Obiang Nguema.

GARCIA BARLEICORN, Francisco. El 1981 és nomenat director tècnic de finances. El 1982 és membre de la Comissió Constitucional nguemista d'Akonibe (Mele-Nzas). Aquest mateix any passa a ser secretari d'Estat per a la Planificació i el Desenvolupament.

GARRIGA FUMA, Fausto. Nascut a Bata. Lloc-tinent d'aviació format a la URSS. Gendre d'Obiang Nguema. Membre de la Guardia Nguemista.

INESTROSA IKAKA, Felipe. Nascut el 1950 a l'illa de Corisco. Diplomata en Economia i Gestió. Format a Espanya. El 1985 treballa a l'oficina del Banc dels Estats de l'Àfrica Central a Santa Isabel. Durant la participació d'Obiang Nguema a la *Conferència Franco-Africana d'Antibes*, el desembre de 1987, és sotmès a arrest domiciliari com a tres altres ministres. Facilita la instal·lació del Banc Internacional de l'Àfrica Occidental al país i n'és director local. Renova les relacions amb el Fons Monetari Internacional i organitza la liquidació del Guinextebank. Treballa com a informador d'Obiang Nguema a Espanya l'any 1988. Com a membre del partit únic és nomenat cap de l'equip encarregat de reformar la Constitució nguemista. En el Govern de *transició* ocupa el càrrec de vice-ministre d'Economia i Comerç sota les ordres del ministre d'Estat Nguema Nguema Onguene.

MAHO SIKACHA, José Luis. Bubi. Nascut a Riaba. Llicenciat en Dret a Barcelona. Portaveu dels independentistes al Camerun els anys 1962-63. El 1964 és membre del Govern Autònom de Guinea Equatorial. És un dels pocs supervivents del grup de 46 participants a la Conferència Constitucional del 1967-68. Amb la independència l'any 1968 esdevé president del Tribunal Suprem. El 1993 és magistrat a la Cort Suprema.

MAYE ELA, Florencio. Membre del clan Mbon de Mongomo. Forma part de la segona promoció d'equato-guineans enviats a Espanya per ser formats militarment (1963-65). Comandant de Marina sota el règim de Macías Nguema, és considerat com el més dur dels *mongomistes*. Primer vice-president de la República. El 1980 és ministre d'Afers Estrangers. Aquest mateix any és considerat per algunes fonts com l'*home fort* del Règim. A finals del 1981 perd el lloc de vice-president i esdevé ambaixador davant l'ONU. A partir del 1983 i fins a la constitució del Govern de *transició* el 1992 és funcionari ordinari d'Afers Estrangers. Des d'aleshores és un dels més innumbrables consellers de la Presidència.

MBA EKUA MIKO, Benjamin. Del clan Obad-jom (Ebibiyn). Protestant. Sota el règim de Macías

* S'ometen els representants de l'Oposició

Nguema és ambaixador davant les Nacions Unides a Nova York. Després del cop d'Estat d'Obiang Nguema és el membre de contacte amb l'enviat especial de les Nacions Unides Fernando Volio Jiménez. És retirat aviat del càrrec i es queda sense feina en el si del Règim. Treballa per a l'Església protestant al seu país. El 1981 és nomenat ambaixador al Camerun. El 1992 és ministre d'Afers Estrangers i de la Francofonia en el Govern de *transició*. En el context de les eleccions legislatives del 1993 Obiang Nguema li encarrega conscienciar en favor dels nguemistes la població de Kié-Ntem.

MBA NGUEMA MIKUE, Antonio. Nascut a Akoa-Kam (Mongomo). Germanastre d'Obiang Nguema. Capità de la Seguretat Ngumista. Rep formació militar a la URSS i a Corea del Nord. Membre del Consell Militar Suprem. Cap del Gabinet Militar de la Presidència. Secretari adjunt d'Informació, Premsa, Ràdio, Televisió i Turisme. El 1990 és nomenat Coronel. El 1992 és requerit a Santa Isabel per ocupar el càrrec de director de la *Seguridad*.

MBOMIO NSUE, Leandro. Nascut el 1939 en el si del clan Nsomo a Evinayong. Escultor i pintor. Després de viatjar a diversos països exposant la seva obra, treballa a Barcelona on funda un Front «Anti-Macias» del qual no es coneixen activitats. Se'n torna l'any 1979 i és integrat a l'administració nguemista d'Obiang Nguema com a director tècnic d'Art i Cultura al Ministeri d'Educació. L'any 1982 és promogut al lloc de ministre d'Educació i de Cultura. El 1987 és retintut en arrest domiciliari en ocasió de la Conferència Franco-africana d'Antibes. El 1990 esdevé ministre de la Presidència per la Cultura, el Turisme i la Promoció Artística. El 1992 és allunyat del poder quan se li concedeix el càrrec de president del Consell de Recerca Científica i Tecnològica (CICTE), en un país on no hi ha ni un sol centre de formació secundària amb orientació tècnica.

MIKO OBIANG, Venancio. Nascut el 1950 a Elansok (Mongomo). Se li atribueix la participació al cop d'Estat del maig del 1983. Després de refugiar-se en diverses ambaixades troba asil a la d'Espanya. El ministre espanyol d'Afers Estrangers, Fernando Morán, accedeix a lliurar el refugi si s'acompleixen una sèrie de condicions referides als seus drets essencials. És lliurat a les autoritats equato-guineanes i condemnat a cadena perpètua. Se'l dona diverses vegades per mort. L'any 1988 és presentat davant la premsa i l'any 1989 se li redueix la condemna a 6 anys. El 1991 és alliberat i declara voler retirar-se al seu poble i dedicar-se a l'agricultura.

MODU AKUSE, Carmelo. Treballa en el sector del comerç durant el període colonial. Després de la independència és director d'Amillobia S.A. Amb l'arribada de la dictadura de Macias Nguema es refugia al Camerun. Retorna al país després del cop d'Obiang Nguema. Es dedica a la compra-venda i realitza algunes operacions fraudulentas. El 1981 és nomenat vice-president de la Cambra de Comerç de Rio Muni. El mateix any se l'arresta per frau però aconseguix anul·lar el procés judicial subornant diversos ministres. L'any 1990 funda a Lisboa la Unió Democràtica i Social amb Secundino Oyono i l'any 1993 trenca el boicot de les eleccions que preconitza l'Oposició.

MOTO NSA, Severo. Nascut en el si del clan Esawong a Niefang. Periodista format a Madrid. Exerceix sota el règim de Macias Nguema. El 1980 esdevé director tècnic de Ràdio, Premsa i Televisió al Ministeri d'Informació i Turisme. El 1981 és promogut al càrrec de secretari d'Estat d'Informació i Turisme. El 1983 participa en la creació de la Junta Coordinadora de las Fuerzas de la Oposición de Guinea Ecuatorial. El 1984 funda el Partido del Progreso. Demana, a finals dels anys vuitanta, pressions per part de l'Exèrcit espanyol sobre els nguemistes. L'any 1993, el seu partit es fusiona a Madrid amb la Unió Popular quedant format així el Partido Popular del Progreso, coalició que més tard es dissoldrà.

MUÑOZ ILATA, Segundo. Nascut a Annobon. Funcionari després d'haver estudiat a la Escuela Superior Indígena de Santa Isabel. El 1990 el fan ministre de l'Administració Territorial (Interior) i de la Comunicació. El 1993 participa en les reunions entre el Govern nguemista i els partits de l'Oposició. Obiang Nguema l'utilitza per intentar calmar la sublevació de la població d'Annobon l'estiu del 1993.

NDONGO BIDYOGO, Donato. Periodista nascut a Niefang. Membre del comitè de la *Asociación para el Progreso de Guinea Ecuatorial* fundada l'any 1985. Aquest mateix any s'incorpora al càrrec de sub-director del *Centro Cultural Hispano-guineano* de Santa Isabel i passa seguidament a ocupar el de ministre de Finances. L'any 1987 edita la revista *África 2000* amb l'ajut de la cooperació espanyola. El 1986 desapareix de la llista de ministres però ocupa el càrrec de president del Guinextebank. El mateix any és arrestat com a còmplice de Mba Ohana en el cop d'Estat. El 1987 és perdonat

per Obiang Nguema. El 1993 és conseller de la Presidència en matèria d'Afers Econòmics.

NDONG ELA MANGUE, Julio. Del clan Nkedjoen (Mongomo). Nascut el 1947. Mestre diplomà a la Escuela Superior Indígena de Santa Isabel. Funcionari i comissari polític amb Macias Nguema. El 1982 és ministre secretari de la Presidència. El 1991 és promogut al càrrec de president de la Cort Suprema. El 1992 exerceix de ministre de l'Administració Territorial i de les Corporacions Locals (Interior). El 1993 és encara ministre d'Interior i, a més, president de la Comissió Electoral, assistint a les reunions de contacte entre el Govern i l'Oposició. El 1994 és ministre d'Interior del nou Govern.

NDONG MBA, Anatolio. Nascut a Rio Benito. Enginyer agrònom format a Egipte. El 1980 és nomenat director tècnic de Ramaderia i Pesca al Ministeri d'Agricultura. El 1982 esdevé secretari general del mateix ministeri i el 1990 arriba al càrrec de ministre. En el Govern de *transició* se li confia el càrrec de ministre d'Estat per a la Planificació i la Cooperació Internacional. A banda de les seves funcions ministerials és l'encarregat de sensibilitzar la població de Rio Benito en pro de la causa nguemista. El 1994 ocupa el càrrec de vice-primer ministre i ministre d'Economia i Finances.

NGUEMA ESONO, Lucas. Nascut a Akong-Yebivein (Mikomeseng). Sense formació. Amic de la família d'Obiang. Administra alguns negocis d'Obiang Nguema. Agent de la *Seguridad*. El 1988 és primer secretari de l'ambaixada de Madrid. És sorprès traficant amb droga i és expulsat d'Espanya. Implicat en afers de tortura al seu país. L'any 1992 és president del consell d'administració de l'Institut de la Seguretat Social.

NGUEMA ESONO NCHAMA, Bonifacio. Pertany al clan Obuc de Mongomo, però és originari d'Akurenam. Amb Obiang Nguema és el promotor de la depuració dels elements exteriors al clan de Mongomo dins de l'administració del Govern. El 1972 ocupa el càrrec de ministre d'Afers Estrangers. El 1976 és vice-president de la República. Obiang Nguema l'informa del projecte d'enderrocar a Macias Nguema i ell espera ser el nou president. Obiang ocupa ràpidament el poder i Nguema Esono queda relegat a un segon pla. És nomenat ambaixador davant l'Organització per a la Unitat Africana (OUA) a Addis-Abeba l'any 1981. És proposat per al càrrec d'ambaixador a Madrid però el Govern espanyol el refusa per haver ocupat la vicepresidència del Govern de Macias. A finals del 1981 obté el càrrec d'alcalde de Mongomo. És retirat del càrrec. És cap regional de la Unió Popular.

NGUEMA MBA, Manuel. Nascut a Eba-Enug. Oncle d'Obiang Nguema. Capità de policia format al Marroc. Expert torturador. Conegut per la seva violència. Algunes fonts el relacionen el 1991 amb els esquadrons de la mort, formats per eliminar l'Oposició. El 1993 és secretari d'Estat per a la Seguretat.

NGUEMA MBASOGO ONDO, Armengol. Germà petit d'Obiang Nguema nascut a Akoakam-Esangu (Mongomo). L'any 1979 és pràcticament analfabet. Després del cop d'Estat, el seu germà el fa instruir. Rep formació militar al Marroc. És director general de la Seguretat Presidencial. L'any 1981 exerceix la repressió contra el pretès complot. Membre del consell d'administració del Guinextebank. L'any 1992 és director general de la Seguretat de l'Estat (*Seguridad*), és a dir, de la policia política. És ell qui concedeix els visats de sortida del país i qui, en cas de refús, confisca els passaports. Se'l considera incapaç d'entendre un simple text administratiu.

NSUE OTONG, Carlos. Nascut a Kogo. Llicenciat en Lletres a la Universitat Omar Bongo, de Libreville. El 1988 anuncia la creació d'ADER (*Acciones para el Desarrollo Rural en Africa*), organització fictícia de caire no-governamental i sense finalitat lucrativa. El mateix any és secretari polític de la nova formació Convergencia Socialdemòcrata. Des d'aquest càrrec s'autoqualifica coordinador de tota l'Oposició amb seu a Gabon. El 1992 es fa passar per president de la Lliga dels Drets Humans de Guinea Ecuatorial a Gabon. Amb aquest càrrec participa a la I Convenció sobre Guinea Ecuatorial organitzada per la revista Tam-Tam a Barcelona.

NVE NZENG, Antonio Fernando. Conegut com Nve Ngu. Nascut a Akonibe (Wele-Nzas). Estudia comerç a Múrcia (Espanya). El 1980 és director tècnic de Relacions Econòmiques Internacionals i de Cooperació. Després d'encarregar-se del Control Financer i de l'Estadística, substitueix Felipe Inestrosa l'any 1988 en el càrrec de ministre d'Economia i Finances. En el Govern de *transició* ocupa el lloc de ministre Portaveu del Govern. El 1993 assisteix a la reunió entre el Govern nguemista i l'Oposició. El 1993 anuncia que el Govern nguemista alliberarà tots els presos polítics (segurament per evitar una condemna gaire severa de les Nacions Unides, reunides en sessió a Ginebra). L'any 1994 ostenta els càrrecs de ministre d'Estat per al Trans-

port, la Informació i les Comunicacions i és encara Portaveu del Govern.

OBAMA NSUE MANGUE, Feliciano. Nascut a Mongomeyen. Forma part de la delegació de la *Juventud en marcha con Macias* al Congrés Mundial de la Juventud a Nova York l'any 1974. El 1975 és cap de Política Interior i cap del partit únic (PUNT). Es caracteritza pel seu comportament sanguinari. El 1980 és nomenat ambaixador a Gabon. El 1991 perd el seu lloc de diputat. Des del 1992 treballa a l'oficina central del partit a Santa Isabel.

OBIANG MANGUE, Teodoro. Nascut a Akoa-kam Esangu (Mongomo) l'any 1968. Fill gran d'Obiang Nguema. Realitza nombroses estades infructuoses d'estudis a París. El 1990 dirigeix el Banc Internacional de Desenvolupament de Guinea Equatorial (BIDGESA). El 1992 és enviat a Lagos en qualitat de negociador i mitjancer en l'alliberament de l'agregat militar de l'ambaixada guineana, arrestat per tràfic de drogues. Participa en diversos negocis amb el seu pare a Santa Isabel i a Bata.

OYO RIQUEZA, Eulogio. Nascut a Baney el 1941. Rep formació militar a Saragossa juntament amb Obiang Nguema. Militar durant el règim de Macias Nguema. El 1979 és membre del Consell Militar Suprem, després del cop d'Estat d'Obiang Nguema. És nomenat governador militar de Fernando Poo. Al mateix temps ostenta el càrrec de president de la Cambra de Comerç i Agricultura. És designat per Obiang Nguema president del tribunal militar encarregat de jutjar Macias Nguema. El 1980 esdevé segon vice-president de la República i comissari militar de Treball. A finals de 1986 la Cambra de Comerç i Agricultura de Fernando Poo té quantiosos deutes al Guinextebank, en fallida. El 1993 encara es declara fidel servidor del Règim però el poder nguemista li retreu una excessiva ambició i és enviat al Camerun en qualitat d'agregat comercial.

OYONO NDONGO MIFUMU, Miguel. Nascut a Eseng-Enong (Mikomeseng). Enginyer químic. Exerceix de funcionari al Ministeri d'Agricultura a partir del cop d'Estat d'Obiang Nguema. Secretari del Ministeri d'Agricultura i més tard ministre (en el període 1982-1991). És vice-primer ministre en el Govern de *transició* encarregat de temes de Ramaderia i Pesca. Participa en nombrosos contactes internacionals amb la Comunitat Europea, el Govern espanyol i el Govern francès en un intent de millorar les relacions. Reunions majoritàriament infructuoses. El 1993 assumeix el càrrec de ministre d'Afers Estrangers.

SERICHE BIOCO, Cristino. Nascut a Moka el 1940. Format també a l'acadèmia militar de Saragossa en la mateixa promoció que Obiang Nguema. Membre del Consell Militar Suprem després del cop d'Estat d'Obiang Nguema i governador civil de Fernando Poo. El 1981 és vice-president de la República. En un discurs pronunciat el mes de febrer del 1983, incita la població a aprendre francès. El 1986 és nomenat ministre de Sanitat i Primer Ministre. El 1992 no forma part del Govern de *transició*. El 1993 forma part del comitè central del PDGE.

SIALE BIKELA, Silvestre. Nascut a Baney. Estudis a Ginebra. Entra a Guinea Ecuatorial després del cop d'Estat d'Obiang Nguema (1979). Funcionari del Ministeri de Justícia. El 1982 forma part de la Comissió Constitutiva Ngumista d'Akonibe i és nomenat director general del Ministeri de Justícia i Culte. El 1989 arriba al càrrec de ministre de Justícia. Primer Ministre en el Govern de *transició* el 1992. El 1993 presideix les reunions de contacte entre el Govern nguemista i els grups de l'Oposició. El 1994 és primer ministre i cap de Govern.

VOLIO JIMENEZ, Fernando. Costa-riqueny. Doctor en Dret i professor de Dret Internacional de la Universitat de San José. Ex-ministre d'Educació, d'Afers Estrangers i president de l'Assamblea Nacional (de Costa Rica). El 1979 és designat com a informador especial de la *Comissió dels Drets de l'Home* de les Nacions Unides a Guinea Ecuatorial, poc abans del cop d'Estat d'Obiang Nguema. Un consell de les Nacions Unides decideix que, degut a la situació especial que es viu aquest any al país, l'informe anual no serà objecte d'una difusió restringida (com sol ser habitual) sinó que serà fet públic. En el primer informe, l'any 1980, s'indica que, malgrat que s'han produït certes millores respecte el període del règim de Macias Nguema, s'estan violant els drets fonamentals de l'home amb una impunitat semblant. També expressa seriosos dubtes sobre la «puresa» dels homes que ocupen càrrecs públics, constatant que la major part d'ells ja es trobaven en els quadres de poder abans del cop d'Estat. ■

Font: Lininger-Gourmaz, Max (1993). *Who's who de la dictadura de Guinea Ecuatorial. Les nguemistes (1979-1993)*. Les edicions du temps. Ginebra

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Cronologia internacional.

Cronologia Internacional

D'octubre a desembre
del 1995

CRONOLOGIA

Octubre

1. Eleccions a Portugal. Partit Socialista (PS), d'Antonio Guterres: 43,85% (111 diputats). Partit Social Democràtic (PSD): 34%. Participació: 66,65%. Escrutini: 80%.

Algèria. Almenys 20 civils han mort a Algèria en menys d'un dia com a conseqüència de l'ofensiva integrista que des de fa dos mesos s'ha emprès contra la celebració dels comicis presidencials del dia 16 de novembre.

2. França: 2a prova nuclear, a l'atol·ló de Fangataufa (Pacífic).

Eleccions a Letònia. Partit Democràtic Saimnieks (centresquerra).

3. Eslavònia oriental. Delegacions croates i sèrbies han arribat a un principi d'acord: durant un període de transició de 18 mesos hi haurà una autoritat compartida de croates i serbis secessionistes en aquesta regió, que restarà desmilitaritzada i vigilada per una força internacional.

9. Txetxènia. Rússia ha congelat temporalment el procés de desarmament i reducció de tropes a Txetxènia degut a una nova intensificació del conflicte.

Bòsnia i Hercegovina. No ha entrat en vigor l'alto-el-foc previst per avui. La principal condició d'aquest compromís entre els bàndols bel·ligerants, la represa del subministrament de gas, aigua i electricitat a Sarajevo, no s'ha acomplert.

10. Israel. El Govern d'Israel ha començat a alliberar els primers presos palestins dels 5.000 que ha d'excarcerar conforme a l'acord subscrit amb l'Autoritat Nacional Palestina (ANP) a Washington. En una població de Cisjordània, a Salfit, han estat retirats per primer cop els soldats israelians establerts des de feia 21 anys.

11. Bòsnia i Hercegovina. Segons el cap de la missió civil de l'ONU a l'ex-lugoslàvia, bosnians i serbis han acceptat definitivament posar en marxa l'armistici de dos mesos que havia d'haver entrat en vigor dia 9 d'octubre.

El Sàhara Occidental. El Frente Polisario ha denunciat moviments de tropes marroquines que violen l'acord d'alto-el-foc.

Txetxènia. El Comitè Estatal de Defensa, màxim òrgan militar dels txetxens, ha suspès les negociacions i l'acompliment dels acords de desmilitarització a què s'havia arribat amb Rússia degut als bombardejos i atacs de l'artilleria.

12. L'Equador. Alberto Dahik, vice-president del Govern equatorià, acusat de malversar els fons reservats de sa vice-presidència, s'ha declarat perseguit polític i ha fugit a Costa Rica, on ha demanat asil argumentant que la seva vida perillava.

Rwanda-el Zaire. En una reunió amb directors del Zaire i de la Creu Roja, Rwanda s'ha mostrat disposada a acollir 20.000 refugiats per dia repatriats des de camps de l'est del Zaire.

Viena. Ha fracassat la conferència de les Nacions Unides per limitar l'ús de les mines antipersonals. La falta d'acord es deu a l'oposició dels països no aliats, concretament la Xina, Rússia, Mèxic i el Pakistan, principals productors, que se'n prohibeixi immediatament l'ús i que s'estableixi un sistema de control internacional sobre la seva producció, comerç i utilització.

13. Bòsnia i Hercegovina. Continuen els combats al nord-est dels països tot i que el dia 11 d'octubre ha entrat en vigor un alto-el-foc.

Austria: Dissolució del Parlament.

14. Algèria. Segons els diaris Al Khabar i El

Watan, l'Exèrcit algerià ha realitzat una àmplia operació contra la guerrilla islàmica al nord-est del país que pot haver causat uns 400 morts, membres de l'Exèrcit Islàmic de Salvació (EIS).

L'Afganistan. La ràdio oficial de Kabul ha anunciat que les tropes lleials al Govern han recuperat la ciutat de Herat, que era en mans dels talibans des del 5 de setembre de 1995. A Kabul segueixen els combats entre els talibans i els soldats de Burhanudi Rabani.

15. Txetxènia. El portaveu dels txetxens ha afirmat que noves incursions de l'aviació russa al sud-oest de Grozni han mort 17 persones i n'han ferides 23.

16. L'Iraq. Saddam Hussein s'ha atorgat la màxima condecoració iraquiana a si mateix tot declarant festa nacional a fi de festejar el seu triomf en el referèndum presidencial que li permetrà governar durant els pròxims set anys. Saddam Hussein, únic candidat, ha obtingut el 99,96% dels vots afirmatius dels 8.375.560 electors que han participat en la consulta.

17. Luxemburg. El Tribunal Europeu de Justícia considera que la discriminació positiva de la dona és il·legal si s'aplica de forma «absoluta i incondicional». L'alt tribunal ha declarat contrària a les lleis de la UE una disposició de l'Estat de Bremen (Alemanya) que estableix que, a fi que homes i dones es reparteixin al 50% els llocs en la funció pública, una dona té preferència sobre un home si és en un sector on està infrarepresentada.

18. Expulsió de palestins de Líbia. La major part dels palestins expulsats de Líbia per Muammar el Gaddafi com a represàlia per l'acord entre l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP) i Israel sobre l'extensió de l'autonomia palestina a Cisjordània i que romanen bloquejats a bord d'un vaixell davant les costes de Xipre després que se'ls hagi impedit atracar a Síria podran finalment desembarcar-hi amb l'aveniment que portin els documents siríacs en regla.

Kenya. Més de 800 persones han mort per malaltia a les superpoblades presons des que va començar l'any, segons ha assegurat al Parlament el ministre d'Interior Francis Lotodo. Segons el ministre, 528 presoners han mort de Sida.

20. EUA - Cuba. El Senat nord-americà aprova un projecte de llei que endureix les sancions contra Cuba.

França: proves nuclears al Pacífic. França ha anunciat la seva intenció de firmar el Tractat de Rarotonga, que pretén desnuclearitzar el sud del Pacífic, durant el primer semestre de 1996, un cop hagi acabat una sèrie de sis o set proves atòmiques previstes a la Polinèsia francesa.

21. Xile. Després d'haver desafiat durant gairebé cinc mesos la sentència de la Cort Suprema que el va condemnar a set anys de presó per l'assassinat de l'ex-ministre Orlando Letelier, Manuel Contreras, l'home que va encapçalat la repressió contra els opositors a la dictadura militar, ha estat per fi empresonat.

Sri Lanka. La guerrilla tamil, que lluita per la independència del nord i est de l'illa, ha assassinat 66 camperols cingalesos en tres atacs simultanis a l'est del país. La matança es produeix l'endemà dels atemptats contra dues refineries que han causat 25 morts i la destrucció de 150.000 tonelades de petroli.

22. 50 aniversari de l'ONU. Entorn de 160 caps d'Estat i de Govern s'han compromès a fer de l'ONU un instrument útil per a la pau i el desenvolupament de la humanitat. Butros Butros-Gha-

li ha demanat la convocatòria d'un període extraordinari de sessions a fi de tractar la crisi financera de l'organització.

Algèria. Almenys vuit persones han estat mortes i 82 ferides per l'explosió d'un cotxe bomba a l'oest d'Algèria, segons han anunciat els serveis de seguretat. L'atemptat coincideix amb l'obertura de la campanya per a les eleccions presidencials del pròxim 16 de novembre.

El Líban - Israel. Alguns ministres israelians han demanat -per primer cop des que fa 13 anys es crees la zona de seguretat després de la guerra del Líban- que es negociï la retirada dels soldats israelians del sud del Líban, on recentment n'han estat morts nou pel grup Hezbollah.

23. França: proves nuclears al Pacífic. La Comissió Europea ha donat el vist-i-plau als informes científics francesos que qualifiquen d'inaferibles sobre la salut humana els efectes de les dues proves nuclears realitzades al Pacífic.

Eleccions a Suïssa. Partit Socialista: 54 diputats al Parlament, que n'és compostat per 200. Unió Democràtica del Centre (UDC): 30 diputats. Partit Radical: 45. L'abstenció: 60%.

Sri Lanka. A la península de Jaffna, al nord de Sri Lanka, han mort almenys 75 independentistes tàmils i 29 soldats de l'Exèrcit governamental en el decurs dels combats amb morters i artilleria. Entre tàmils, cingalesos i soldats, en una setmana ja hi han mort 530 persones.

24. Alemanya - Bòsnia i Hercegovina. El Govern alemany ha aprovat enviar uns 4.000 soldats a Bòsnia a fi de participar en la força de pacificació de l'ONU. L'enviament també ha de ser aprovat pel Parlament alemany (Bundestag).

França: proves nuclears al Pacífic. El Parlament europeu ha desistit d'emprendre accions legals contra la represa de les proves nuclears franceses a Mururoa. El president de la Comissió Europea ha dit que no té capacitat legal per impedir-les ja que «no han posat en perill la salut dels ciutadans».

25. Palestina: Extensió de l'autonomia palestina a Jenin.

La Mediterrània. Els països de la conca sud mediterrània han assumit el principal objectiu econòmic de la Conferència de Barcelona (27 i 28 de novembre) en acceptar construir progressivament una zona de lliure canvi amb la UE que culminaria l'any 2010.

26. Amèrica Llatina - EU. La Comissió Europea ha aprovat un document en el qual s'estableix l'estratègia europea per a Amèrica Llatina, considerada una zona econòmicament emergent, fins a l'any 2000, basada en enfortir les relacions amb cada una de les agrupacions regionals i recolzar amb uns ajuts financers de 1.343 milions d'euros, uns 215.000 milions de pessetes.

Sri Lanka. Independentistes tàmils han mort 23 camperols de la localitat de Sinhhales en un intent desesperat per distreure l'ofensiva governamental contra la seva plaça forta a Jaffna, segons han informat fonts militars.

29. Algèria. Integristes algerians han fet esclatar un camió carregat d'explosius a prop de la Gendarmeria i d'un edifici de vivendes de la ciutat de Ruiba. L'explosió ha causat la mort d'almenys una desena de persones i n'ha ferides un centenar.

Srebrenica. Segons testimonis recollits pels diaris The Washington Post i The New York Times, la caiguda de Srebrenica per les tropes del general serbo-bosnià Ratko Mladic va ser seguida de l'execució d'uns 6.000 musulmans. Els EUA han

aportat fotografies de fosses comunes fetes des d'avions i satèl·lits al tribunal internacional que jutja els crims de guerra a l'ex-Iugoslàvia.

Palestina - Israel. L'organització radical palestina Jihad Islàmica ha elegit Ramadan Abdulah com a nou líder per substituir Fatih Shkaki, fundador del grup extremista, que va ser abatut a tirs suposadament per agents israelians a Malta el 26 d'octubre.

31. El Quebec. 53.000 vots és la diferència entre els partidaris del sí i els del no en el referèndum sobre la secessió del Quebec. S'ha imposat el no amb un 50,6% dels vots en contraposició al 49,4% partidaris del sí.

Sri Lanka. Més de 100.000 persones han abandonat la ciutat de Jaffna, al nord-est de l'illa, a l'antiga Ceilan, assetjada per les tropes governamentals de Sri Lanka, compostes per uns 21.000 soldats.

Nigèria. Un tribunal especial nigerià designat pels militars ha sentenciat a mort per assassinat l'escriptor Ken Saro-Wiwa, líder dels ogonis i cap d'una campanya pels drets d'unes 500.000 persones i per la protecció del seu territori, amenaçat per l'exploració petroliera de la companyia anglo-britànica Shell. Se l'acusa d'haver assassinat quatre líders moderats de Ogoniland. El Govern britànic i Amnistia Internacional han denunciat la condemna.

Jordània. El rei Hussein de Jordània ha clausurat la segona gran conferència econòmica de l'Orient Pròxim i del Nord d'Àfrica. No s'ha arribat a cap acord sobre la inauguració del Banc de Cooperació Econòmica i de Desenvolupament de l'Orient Pròxim i del Nord d'Àfrica, que tindrà la seu al Caire. La Secretaria Permanent de la cimera econòmica, a Rabat; el Comitè de Control, a Amman; el Consell Regional de Negocis i la Direcció Regional de Turisme són, però, noves organitzacions que han sorgit d'aquesta conferència.

Novembre

1. Bòsnia i Hercegovina - Croàcia - Sèrbia. Els presidents de Bòsnia i Hercegovina, Alija Izetbegovic, de Croàcia, Franjo Tudjman i de Sèrbia, Slobodan Milosevic s'han assegut a negociar a Dayton (Ohio, els EUA) la pau a Bòsnia.

Burundi. El gabinet del president de Burundi ha admès que més de 250 hutus han estat morts els últims dies en el decurs d'una operació de l'Exèrcit -integrat en un 95% per tutsis, l'ètnia minoritària- al municipi de Tangara, al nord del país. L'operació respon a la neteja que l'Exèrcit realitza des de fa sis mesos contra les infiltracions de milicians hutus dels camps de refugiats de Tanzània i el Zaire.

El Líban - Israel. Avions israelians han bombardejat bases de palestins radicals al sud del Líban com a represàlia per un atac en què van ser morts tres milicians libanesos de l'Exèrcit pro-israelià del Sud del Líban i van ser ferits cinc soldats israelians.

2. Palestina. Dos cotxes bomba han esclatat a Gaza tot provocant la mort dels seus dos ocupants suïcides i ferint 11 israelians. L'atemptat s'interpreta com a represàlia per l'assassinat a Malta del líder de la Jihad Islàmica suposadament per agents del servei secret israelià.

Cuba. Per quart any consecutiu, l'Assemblea General de l'ONU ha denunciat l'embargament que els EUA mantenen contra Cuba des del febrer de 1962 i n'han sol·licitat l'aixecament. 117 països han votat a favor de la denúncia, tres en contra (els EUA, Israel i l'Uzbekistan) i 38 se n'han abstingut.

3. Burundi. L'Exèrcit de Burundi ha mort 11 suposats rebels hutus a prop de Bujumbura, la capital, on unes 3.000 persones han fugit degut als enfrontaments ocorreguts durant l'última setmana.

4. Israel. Un estudiant d'extrema dreta israelià ha mort a trets el primer ministre israelià, el laborista Itzhac Rabin, durant una manifestació de suport al procés de pau amb els àrabs que havia reunit 100.000 persones a Tel Aviv.

Rússia. El Tribunal Suprem rus ha dictaminat que la Comissió Electoral Central (CEC) ha de registrar el bloc d'Aleksandre Rutskoi i el partit

de Grigori Iavlinski, anomenat làboko, després d'haver-se negat a fer-ho adduint incompliment de requisits legals. Tots dos partits són rivals de Ieltsin als pròxims comicis.

5. Israel. Els líders dels EUA i d'Europa donen el seu suport a Shimon Peres, primer ministre en funcions, per tal que continuï el procés de pau amb els palestins, després que hagi estat assassinat el primer ministre Itzhac Rabin.

6. Eleccions a Polònia.

Eleccions a Geòrgia.

7. Turquia. El ministre d'Exteriors turc ha anunciat que han estat alliberats 66 presos des que el 27 d'octubre vagi ser reformat l'article 8 de la llei antiterrorista, pel qual havien estat empresonats centenars d'intel·lectuals kurds. Aquesta reforma ha estat feta pel Parlament a fi de complir la condició del Parlament Europeu per ratificar la Unió Duanera UE-Turquia. Es prohibeix encara «qualsevol propaganda o manifestació que afecti la integritat indivisible de l'Estat», tot i que s'hagin reduït les condemnes a entre un i tres anys de presó.

Rwanda. Després de fer-se amb el control de l'illa de Iwawa, l'Exèrcit Patriòtic Rwandès (EPR), de majoria tutsi, ha llançat una ofensiva al llac Kivu, a la frontera amb el Zaire, de resultes de la qual han mort uns 300 soldats i milicians hutus.

10. Nigèria. Ha estat executat pel règim dictatorial de Nigèria l'escriptor Ken Saro-Wiwa, juntament amb vuit activistes més del Moviment per la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP).

12. Eslavònia Oriental. Arrel de les negociacions de Dayton (Ohio, els EUA) entre els presidents de Bòsnia i Hercegovina, Croàcia i Sèrbia, els rebels serbis d'Eslavònia Oriental accepten la sobirania croata amb la condició que la regió mantingui un estatus multiètnic. El compromís també inclou el dret dels croates expulsats durant la guerra de 1991 a retornar-hi i el respecte als habitants serbis.

Sri Lanka. L'Exèrcit de Sri Lanka ha trobat una base subterrània dels independentistes tàmils al nord de l'illa. D'altra banda, les forces de seguretat han establert controls a Colombo, la capital, després de l'atemptat suïcida del dia 10 de novembre que ha provocat 15 morts civils.

16. La Haia: crims de guerra a l'ex-Iugoslàvia. El Tribunal Internacional que jutja els crims a l'ex-Iugoslàvia ha acusat el líder polític dels serbis de Bòsnia i Hercegovina, Radovan Karadzic, i els seu cap militar, Ratko Mladic, del genocidi de probablement 6.000 persones comesos durant l'atac contra l'enclavament musulmà de Srebrenica.

UE - Nigèria. El Parlament Europeu ha demanat a la UE que inclogui l'embargament petrolier a les sancions a adoptar contra el règim dictatorial de Nigèria per haver executat a la força nou membres del Moviment per la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP).

17. Eleccions a Algèria. President de la República d'Algèria: el general Liamin Zeroual (34% dels vots, més de set milions d'electors). Partit Hamàs: 35,38%, prop de tres milions d'islamistes (35,38% dels votants). Participació: 74,92%.

Irlanda del Nord. 80 presos de l'Ulster han estat excarcerats pel Govern britànic en haver-los estat aplicada la nova legislació de remissió de condemna.

Nigèria. Greenpeace i Amics de la Terra han fet una crida al boicot internacional dels productes de la companyia anglo-britànica Shell, que des de 1958 ha extret petroli per valor de 375.000 milions de pessetes del territori ogoni, com a protesta per la seva política d'inversió a Nigèria a pesar de l'execució de nou representants de la minoria ogoni. D'altra banda, el Govern nigerià ha detingut 32 líders més del Moviment per la Salvaguarda del Poble Ogoni.

18. Nigèria. El president de Sud-àfrica, Nelson Mandela, ha exigit a la comunitat internacional l'embargament total al petroli que produeix Nigèria, com a mesura per acabar amb la dictadura del general Sani Abatxa.

L'Afganistan. El Govern afganès ha assegurat que ha refusat una ofensiva general de la guerrilla dels talibans (estudiants islàmics de teologia), amb carros de combat i artilleria, con-

tra el sud-est de Kabul. Els talibans, d'altra banda, han assegurat haver capturat un centenar de soldats governamentals.

19. La Xina. El president Jiang Zemin ha anunciat el compromís de la Xina de reduir un 30% els aranzels d'importació d'uns 4.000 productes, el d'eliminar les quotes que aplica a uns altres 170 i de fer convertible la seva moneda. El Govern xinès espera accelerar així l'ingrés a l'Organització Mundial del Comerç i obrir el seu mercat de 1.200 milions de consumidors.

Egipte - el Pakistan. Arrel de la campanya extremista musulmana contra el règim egipci de Hosni Mubarak, ha tingut lloc un atemptat suïcida amb cotxe bomba a l'Ambaixada d'Egipte a Islamabad que almenys ha provocat 14 morts i més de 60 ferits. S'han atribuït l'atemptat l'Organització Islàmica, la Jihad Islàmica i el desconegut Grup de Justícia Internacional.

Sri Lanka. Almenys 160 soldats i guerrillers tàmils han mort en l'ofensiva governamental contra Jaffna, bastió independentista al nord de l'illa de Ceilan. L'Exèrcit ha negat que les tropes hi hagin aconseguit penetrar.

21. Acord de pau per a Bòsnia i Hercegovina. Després de més de tres anys de guerra, els EUA han aconseguit a Dayton (Ohio) imposar la pau als líders de Bòsnia i Hercegovina, Croàcia i Sèrbia. L'acord preveu que hi hagi un únic Estat, amb les fronteres actuals però dividit en dues entitats polítiques distintes, la Federació Croato-musulmana i la República Serbo-bosniana; que la capital, Sarajevo, sigui una ciutat unificada; que el President i el Parlament s'elegeixin democràticament; que s'exclogui els criminals de guerra de la vida política; que els refugiats puguin tornar a casa seva i que hi hagi un corredor que uneixi els enclavaments de Gorazde i Sarajevo. Una força multinacional de 60.000 soldats, dels quals 20.000 seran nord-americans, vetllarà sobre el terreny perquè s'apliquin els compromisos de pau.

El Marroc - el Sàhara Occidental. La Mitja Lluna Roja Internacional ha repatriat al Marroc un grup de 185 militars presoners de guerra en poder del Front Polisari.

23. Algèria. El president Liamin Zeroual ha aconseguit el suport de tots els partits polítics de l'oposició argeliana, que han reconegut el seu triomf a les eleccions celebrades el 16 de novembre i reclamen l'obertura d'un diàleg. El Front Islàmic de Salvació també ha ofert la seva col·laboració, per la qual cosa es troba a punt d'escindir-se en haver-se enfrontat el sector reconciliador amb l'intransigent.

24. El Salvador. Ha mort una persona, 20 n'han estat ferides i un centenar detingudes de resultes de l'atac policial a un edifici públic ocupat per 300 ex-combatents de l'Exèrcit i de l'antiga guerrilla de El Salvador. Els veterans, majoritàriament camperols, havien fet ostatges 30 funcionaris i exigien l'agilització del traspàs legal de terres i crèdits agrícoles, així com el pagament de les indemnitzacions aprovades en els acords de pau signats entre el Govern i la guerrilla el 1992.

Sri Lanka. Un camió carregat d'explosius i conduït per tàmils ha esclatat a una ciutat a l'est de Jaffna, al nord de l'illa de Ceilan, on l'Exèrcit de Colombo assetja aquest bastió independentista. L'Agència estatal de notícies assegura que s'han produït 500 morts, mentre que altres fonts parlen d'un nombre molt inferior de víctimes.

25. Sarajevo. Més d'un centenar de serbo-bosnians dels barris de Sarajevo, que han anat ocupant i netejant des del principi de la guerra, han proclamat que refusen viure «sota l'autoritat musulmana» i, doncs, es neguen a acceptar el punt del pla de pau signat a Dayton que garanteix la integritat de la capital bosniana, que ha de dependre del Govern central de Bòsnia i Hercegovina.

Algèria. El Grup Islàmic Armat (GIA) ha condemnat a mort tots els responsables del Front Islàmic de Salvació (FIS) tot acusant-los d'haver traït els combatents de la guerra santa decretada contra el Govern d'Alger. El FIS ha reconegut la victòria electoral de Liamin Zeroual, amb qui intenten establir un diàleg per treure el

país de la crisi i acabar amb la violència. El GIA pretén, d'aquesta manera, aconseguir la col·laboració dels militants radicals de l'Exèrcit Islàmic Armat, el braç militar del FIS.

26. Bòsnia i Hercegovina. Milicians croates saquegen i incendien localitats de Bòsnia central que han de passar al control serbi quan s'apliqui el pla de pau de Dayton, segons han afirmat funcionaris de les Nacions Unides i periodistes que han visitat la zona.

Eleccions a Costa d'Ivori.

L'Afganistan. Els talibans, estudiants afganesos de les escoles coràniques pakistaneses, que controlen més de la meitat de l'Afganistan, han llançat nou bombes sobre un barri residencial de Kabul tot causant 39 morts. Els estudiants islàmics pretenen derrocar el Govern de Burhanudin Rabani, instal·lat a Kabul després d'acabar amb el règim pro-comunista de Mohamed Najibulah l'abril de 1992.

28. Declaració de Barcelona. Després de l'acord entre els 15 països de la Unió Europea i 12 de la conca sud mediterrània, enterbolit en un últim moment per les diferències polítiques entre sirians i israelians, neix a Barcelona la gran regió euro-mediterrània, un espai econòmic, polític i humà de 800 milions d'habitants.

Eleccions a Egipte.

30. Palestina. Tropes israelianes han obert foc i han ferit 18 palestins en violents enfrontaments a Nablús, a la Cisjordània ocupada pels israelians. L'acord de pau firmat entre Israel i l'Autoritat Nacional Palestina (ANP) preveu el traspàs a mitjan desembre del control d'aquesta ciutat als palestins. Israel n'ha suspès els treballs preparatoris com a represàlia al segrest de dos soldats israelians a la zona controlada per l'ANP.

Desembre

1. Fòrum civil Euromed. En la seva Declaració final, el Fòrum ha efectuat més de 300 propostes concretes dirigides a la Comissió de la Unió Europea, la més rellevant de les quals es refereix a la necessitat d'avaluar abans del 2010 els efectes de la creació d'una zona de lliure canvi entre els països de la Mediterrània.

Turquia. Iassar Kemal, el més important dels escriptors turcs actuals, ha estat absolt pel Tribunal de Seguretat d'Istanbul de l'acusació de propaganda separatista pel fet d'haver publicat a *Der Spiegel* un article en el qual defensa els drets de la minoria kurda.

L'Argentina. 12 persones, tres d'elles suboficials en actiu de l'Exèrcit argentí, quatre militars retirats i cinc civils, han estat detingudes a Buenos Aires presumptament implicades en l'atemptat que va destruir una mútua jueva i va causar 86 morts i més de 200 ferits.

2. Eleccions legislatives a Taiwan.

Sri Lanka. L'Exèrcit de Sri Lanka ha anunciat que s'ha fet amb el control de la ciutat de Jaffna, al nord de l'illa de Ceilan, que ha estat el bastió de la guerrilla separatista tamil durant els darrers cinc anys, en el decurs dels quals els combats han causat 2.500 morts.

3. Algèria. L'oferta de reconciliació nacional del president Liamin Zeroul després que hagi guanyat les eleccions ha estat contestada pels grups islàmics armats amb l'assassinat de dos militars d'alta graduació, un periodista i dos mariners estrangers.

4. Txetxènia. Quan falten 15 dies per a les eleccions imposades per Moscou a fi d'elegir el cap de la república, els independentistes txetxens porten a terme un nou atemptat amb cotxe bomba a Grozni que provoca 11 morts i més de 60 ferits, segons han informat fonts oficials russes.

8. França. El primer ministre francès, Alain Juppé, ha fet les primeres concessions als sindicats a fi de sortir del bloqueig en què es troba el país després d'haver entrat en la tercera setmana de vaga del transport públic: l'aplaçament de la firma del contracte amb la companyia de ferrocarrils SNCF, que refusen els sindicats.

9. Jordània. Cansat de les crítiques a la seva

amistat amb Israel, el rei Hussein de Jordània ha fet empresonar Latih Shubailat, un dels principals dirigents de l'oposició i president del col·legi d'enginyers de Jordània, el qual creu que Jordània s'ha aliat amb Israel i els EUA a fi d'acabar amb el règim de l'Iraq. Les acusacions contra Shubait poden ser castigades amb la pena de mort.

Bòsnia i Hercegovina. La primera conferència internacional dedicada a l'aplicació de la pau a Bòsnia ha estat clausurada a Londres amb la promesa de la comunitat internacional d'establir un marc polític i constitucional nou sorgit d'unes eleccions lliures a celebrar el 1996. No ha estat possible l'acord pel que fa al real·lotjament dels 2,7 milions de refugiats o desplaçats.

10. El Kazakhstan. El president Nursoldà Nazarbaiev mantindrà el poder total al Kazakhstan, on governa per decret des de la dissolució del Parlament el març passat, perquè les eleccions del dia 9 de desembre no han aconseguit completar el nombre mínim de diputats del Parlament kazakès.

Palestina: Extensió de l'autonomia palestina a Tulkaram.

L'Afganistan. Un bombardeig d'avions governamentals afganesos al sud de Kabul ha causat la mort d'almenys 37 guerrillers islàmics talibans.

12. França. Entre un i dos milions de persones s'han manifestat en contra del pla de reforma social del primer ministre conservador Alain Juppé, que preveu la pujada dels impostos per sanear el déficit de la Seguretat Social.

Palestina: Extensió de l'autonomia palestina a Naplusa.

13. Unió duanera amb Turquia. El Parlament Europeu ha aprovat per amplíssima majoria (343 vots a favor, 149 en contra i 36 abstencions) l'Acord Duaner amb Turquia. L'Eurocàmera haurà de vetllar a partir d'ara pel progrés dels drets humans a Turquia.

14. Signatura del tractat de pau per a Bòsnia i Hercegovina a París.

15. Címera de la UE a Madrid. Els caps d'Estat o de Govern de la UE han aprovat les següents disposicions: la moneda única europea es dirà euro, alguns països la utilitzaran a partir de l'1 de gener del 1999 i l'ús es generalitzarà a tota la UE l'1 de juny del 2002. A partir del 1999 les emissions de deute negociable es faran en euros i començarà a funcionar el Banc Central Europeu, encarregat de la política monetària comuna.

Mercosur - UE. S'ha signat a Madrid un Acord Interregional entre Mercosur i la UE que suposa donar suport a aquesta organització del con sud d'Amèrica Llatina, estableix un diàleg polític entre la UE i Mercosur i preveu la creació d'una zona de lliure comerç per al 2005.

Txetxènia. Desenes de soldats russos han mort i devers 50 han estat ferits de resultes dels combats entre les forces federals i els independentistes, que durant més de 24 hores es van fer amb el control de Gudermés, la segona ciutat del país, i que han pres el centre industrial de Urús Martan. Aquestes accions coincideixen amb el començament de les eleccions de president de la república, organitzades pel Kremlin a fi de legitimar Doku Zavgàiev, que és al front del Govern pro-rus de Grozni.

16. Címera de la UE a Madrid: Calendari d'aplicació de la UE als països de l'est d'Europa.

Israel i Síria han accedit a reprendre les converses de pau el pròxim dia 27 de desembre a Washington.

17. Txetxènia. Les eleccions a president de la república de Txetxènia són vàlides, segons les informacions oficials, ja que hi ha participat el 54% del cens. D'acord amb les dades preliminars, el vencedor és Doku Zavgàiev, actual primer ministre del Govern pro-rus local. D'altra banda, a Gudermés, la segona ciutat de la república, continuen els combats.

Eleccions a Àustria. Franz Vranitzky, partit socialdemocrata: 38,3%. Democristians: 28,3%. Els Liberals, de Jörg Haider: 22,1%.

El Iemen - Eritrea. L'aviació i la marina de guerra del Iemen intenten refusar les tropes d'Eritrea que han desembarcat a l'illa de Gran Hanish, que controla una zona de gran tràfic

marítim internacional al nord de l'estret de Bab el Mandeb, entre la mar Roja i el golf d'Aden.

18. Síria i Israel han arribat a un acord sobre nous principis de negociació amb l'objectiu d'aconseguir la pau abans de les eleccions generals israelianes previstes per a l'octubre de 1996, segons ha anunciat el primer ministre Shimon Peres.

19. Eleccions a Rússia. Partit Comunista: 158 dels 450 escons de la Duma Estatal).

Eleccions a Haití. Participació: 25%. René Préval, de la Plataforma Lavalas: 75%.

20. Síria. El president sirí, Hafez el Asad, ha promulgat una amnistia que significarà la llibertat per a més de 5.300 presos, segons fonts oficials i judicials de Damasc. Aquesta mesura de gràcia, aprovada pel Parlament, abasta tots els delictes comesos abans del passat 16 de novembre i especialment els econòmics, com ara el maneig de divises fortes.

21. L'Afganistan - el Pakistan. Almenys 60 persones han mort i més de 200 han estat ferides en esclatar una bomba en un mercat cèntric de la ciutat de Peshawar, al nord-est del Pakistan, segons fonts policials. Les autoritats pakistaneses han relacionat aquest atac amb la tensió creixent entre el Pakistan i l'Afganistan, país que pateix una violenta guerra civil.

Palestina: Extensió de l'autonomia palestina a Belem.

22. Burundi. Aministia Internacional (AI) ha denunciat que les forces governamentals i els grups armats causen més de mil víctimes mortals cada més. Al assegurar que des que va esclatar l'actual conflicte interètnic l'octubre de 1993 han mort més de 100.000 persones.

24. Algèria. Un presumpte comando integrista ha segrestat i posteriorment degollat tres camperols algerians per haver-se negat a donar diners a la guerrilla integrista i impedir que els seus fills fossin reclutats, segons el diari El Watan.

25. Sud-àfrica. Almenys 135 persones han mort a la província oriental de Kwazulu-Natal com a conseqüència de la violència tribal. En un d'aquests incidents més de 600 zulús armats amb llances, destrals i armes de foc han envaït poblats rurals de Shobashobane, incendiant cases, matant i saquejant.

26. Eleccions a Turquia. Partit de la Recta Via (DYP, conservador), de Tansu Çiller: 19,2% dels vots. Partit de la Mare Pàtria (ANAP, conservador): 19,6%. Acció Nacionalista (MHP, ultraconservador): 8,16%. El Partit del Benestar (RP), islamista: 21,32% dels sufragis, és a dir, 158 escons dels 550 que tindrà el nou Parlament.

Jordània. Les autoritats jordanes han confiscat diversos quilograms des substàncies químiques amb destinació a l'Iraq necessàries per a la fabricació d'armes químiques, segons ha informat el servei duaner de Jordània.

27. Síria - Israel. Negociadors de tots dos països han començat conversacions de pau a l'Estat nord-americà de Maryland.

Palestina: Extensió de l'autonomia palestina a Ramala.

França: 5a prova nuclear, a l'atol-ló de Mururoa (Pacífic Sud).

Irlanda del Nord - la Gran Bretanya. El Govern Britànic ha pagat 40.000 lliures als familiars dels tres membres de l'Exèrcit Republicà Irlandès (IRA) morts per un comando de les forces especials britàniques el 1988 a Gibraltar. Les indemnitzacions van ser ordenades pel Tribunal Europeu de Drets Humans, que va condemnar l'actuació del Govern Britànic el 27 de setembre de 1995.

28. Sarajevo. La força multinacional de pau de l'OTAN (Ifor) ha pres el control d'unes 40 posicions clau de la línia de front de Sarajevo sense haver de disparar cap tret, després que les tropes sèrbies i musulmanes es retiressin de les seves posicions conforme al calendari previst als acords de Dayton.

El Iemen - Eritrea. El Govern d'Eritrea ha lliurat a la Creu Roja 195 soldats iemenites que van ser capturats després de l'ocupació el dia 18 de desembre de l'illa de Gran Hanish, al sud de la mar Roja, per part de les forces eritrees.

DCIDOB 55. **Guinea Equatorial.**

Guinea Equatorial: una societat multiètnica.

Guinea Equatorial: una societat multiètnica

Qualsevol intent de decidir el futur de Guinea Equatorial que no parteixi d'una sintonia de respecte i d'un reconeixement de la diversitat ètnica existent (annobonesos, bubis, fangs, ndowesos, baieles i bisis) estarà condemnat al fracàs. Per oferir una visió d'aquesta realitat multiètnica de Guinea Equatorial, la Fundació CIDOB ha demanat a diversos representants d'ètnies equato-guineanes que viuen a l'Estat espanyol, principalment a Barcelona i a Madrid, que ens expliquessin la realitat i peculiaritat del seu col·lectiu. Per aquesta raó la informació de cada ètnia que s'ofereix a continuació mostra un desequilibri, tant de contingut com d'extensió, però hem cregut interessant publicar-la dins un mateix bloc a fi de donar una visió de conjunt.

ELS FANGS

L'ètnia majoritària del país

Com a conseqüència del repartiment colonial, el continent africà va quedar dividit en funció exclusivament dels interessos dels països colonitzadors, sense que els propis africans hi tinguessin art ni part, en aquesta divisió. El resultat d'això és que la majoria dels grups ètnics africans hagin restat dividits artificialment entre Estats diferents; com ara el cas de l'ètnia fang, que actualment viu al Camerun, Gabon, la República Centrafricana, el Congo i Guinea Equatorial.

Els fangs constitueixen el grup ètnic majoritari a Guinea Equatorial. Pertanyen a la gran família bantú que, procedent del nord-est del continent africà, es va assentar definitivament en l'actual territori de Río Muni cap al segle XVIII. Degut al caos del cens d'habitants no

El clan constitueix
la institució bàsica de la
societat fang. Però per
damunt d'aquest, perdura
encara un cert sentit
supratribal:
la nació fang.

és possible saber amb exactitud el nombre total de fangs equato-guineans; així i tot, segons les estimacions més fiables, aquest grup se situaria entre el 60% i el 65% de la població total de Guinea Equatorial.

L'organització socio-política dels fangs es compon de *nda-bot* (família nuclear o gent de la mateixa casa), *nvog-bot* (gent del mateixa aldea), *etunga-bot* (gent de la mateixa estirp) i, finalment, *ayong-bot* (gent pertanyent al mateix clan), que constitueix la institució bàsica de la societat fang. Però per damunt d'aquesta, existeix una unitat superior: el poble o la nació fang. Pel que respecte a això, l'etnòleg català Panyella afirma: «Tot i que manquen institucions superiors i encara que gairebé s'ha perdut el record dels caps conductors del poble, que potser en algun moment tingueren categoria nacional, perdura encara un cert sentit supratribal, que és la nació fang». És interessant d'assenyalar, en aquest sentit, l'existència d'unes tradicions amb força de llei que abarquen tots els clans fangs.

Pel que fa als cercles lingüístico-culturals, es reconeixen els següents:

ewondo i *bulu* (al Camerun); *nvele* i *bene* (al Camerun, a Gabon, al Congo i a la República Centrafricana); *okah* i *ntumu* (a Guinea Equatorial)

És obvi que en el context equato-guineà l'ètnia fang constitueix la població majoritària del país. Tot i això, malgrat el que generalment solen reflectir els mitjans de comunicació en la seva anàlisi de la situació de Guinea Equatorial, els fangs no són els botxins de la resta dels grups ètnics del país. Només hi ha un únic botxí per als equato-guineans: la Dictadura i el grup oligàrquic que en viu. La resta de la població, inclosa la majoria fang, tots en som víctimes.

Això no obstant, i des del meu punt de vista, el problema de Guinea Equatorial no és solament el règim dictatorial actual que, com qualsevol règim dictatorial, i per dir-ho d'alguna manera, té els seus dies comptats; sinó que el nostre gran enemic, l'enemic de tots els equato-guineans, és el fet que estiguem caient en el parany de crear enemics artificials que, ja sigui en una dictadura o bé en una democràcia, ens tanca el camí que condueix cap a una convivència interètnica de pau i de mútua col·laboració. Pot ser que existeixin raons que facin pensar a determinats grups ètnics equato-guineans que els fangs són els seus enemics naturals; però aquestes raons no es poden fonamentar només amb l'argument que els fangs siguem la majoria. Sens dubte això és deu al fet que alguns fangs instal·lats en el poder es mostren reticents a reconèixer la realitat interètnica de Guinea Equatorial; però alhora també és fora de tot dubte el fet que la majoria dels fangs viuen en una situació de misèria econòmica, social, cultural, etc., molt més palpable que la que viu la resta dels grups ètnics del país, la qual cosa és una demostració sense pal·liatius que el nostre problema no és un problema de

majories i minories. Es tracta senzillament que tots els equato-guineans, pertanguem a una o bé a una altra ètnia, vivim sota les urpes del mateix enemic. I la fórmula més clara per superar i derrotar aquest enemic comú és la recerca contínua de l'esperit democràtic basat en la nostra capacitat de consens. Això ens faria entendre que majories i minories tenim cabuda sota un mateix sostre, que podem construir un futur que doni satisfacció a les legítimes aspiracions de tothom i que som capaços d'afrontar junts els reptes d'una convivència i una col·laboració pacífiques.

Obam Micó Mangué, periodista de l'ètnia fang.

ELS BUBIS

Els pobladors autòctons de Bioko

Els bubis són els habitants autòctons de l'illa de Bioko, l'antiga Fernando Poo, que es troba situada a l'oceà Atlàntic, en el golf de Biafra, a l'Àfrica occidental. Avui dia forma part de la República de Guinea Equatorial.

Hi ha indicis clars de la presència, a l'illa, d'altres cultures anteriors a la dels bubis, possiblement del Paleolític. Es creu que els primers pobladors bubis de Bioko pertanyien a un poble del Neolític, el qual edificava no gaire lluny de les platges i es dedicava a l'agricultura. L'origen i la filiació racial dels bubis són temes complexos. Existeixen varies teories i hipòtesis al respecte. Solament sembla existir unanimitat entre els estudiosos del tema bubi en allò que fa referència a la seva filiació racial, ja que tots accepten la pertinença d'aquest grup ètnic a un tronc bantú, tot i que el grau de parentiu ja sigui molt llunyà. En canvi, resulta difícil la ubicació exacta dels bubis al Continent abans de la seva arribada a l'illa.

El procés sociocultural del poble bubi, considerat com a desenvolupament de capacitats, usos i costums implantats en el seu quefer i en el seu fer-se com a persona, no difereix en el fons, encara que si en la forma, del d'altres pobles animistes del seu entorn geogràfic.

La societat bubi és una societat de castes, jerarquitzada, rígida i estratificada, la qual cosa comporta desigualtats de rang i d'oportunitats. La meritocràcia no és, doncs, la regla, sinó l'excepció, permetent-se una mobilitat social relativa només en casos excepcionals. El rang, és a dir la distribució del poder, el prestigi i el privilegi social, i el rol desenvolupat a la societat són heretats dels pares. En definitiva, la societat bubi és constituïda per capes

**Els colonitzadors
s'encarregaren d'alimentar
l'aversió del bubi cap als
altres grups ètnics
de la seva pròpia raça,
tot fomentant falses
idees de superioritat racial.**

o estrats socials molt jerarquitzats, i tots els aspectes de la vida giren entorn a aquestes jerarquies gairebé inamovibles i acceptades plenament per un poble animista, les estructures civils del qual li són donades per les espirituals, és a dir, per les del més enllà.

Més tard, aproximadament en el període de la colonització, la meritocràcia va començar a estar molt més ben considerada com a forma legítima de mobilitat social. A aquest reconeixement hi va contribuir el refús a les incursions a l'illa per part de grups provinents del continent i les lluites contra l'establiment dels colonitzadors.

Quant als avantatges que tenen uns individus damunt dels altres en funció del sexe, no podem afirmar de manera rotunda que la societat bubi fos masculista en el sentit occidental del terme. Avui dia la nostra societat segueix essent, com ho va ser en altres temps, una societat matriarcal. Sabem que molts antropòlegs posen en dubte l'existència actual d'aquest tipus de societat. No volem dir tampoc que avui el nostre esquema segueixi essent totalment matriarcal, degut a influències colonials, al contacte amb altres pobles africans, etc., però sí que el fet mateix d'existir en llengua bubi un terme específic per designar la família materna, *garidjovo*, sosté, per altra banda, l'existència d'un matriarcat en el nostre grup ètnic. En les nostres jerarquies espirituals, que en definitiva són les que donen lloc a les civils, el fet que es neixi home o dona no canvia aquesta jerarquització de l'esperit pel qual s'és enviat al clan. A més, els esperits purs o deïtats (*vaterins*) són de tots dos sexes, masculí i femení; i tots els bubis són matri-locales, en tant que sempre se'ns identifica amb el lloc de procedència de la mare, el clan de la qual constitueix, doncs, el grup d'identificació. Totes les cerimònies importants al llarg de la nostra existència, i fins i tot fora d'ella, es realitzen en el *garidjovo*. El grup de referència, en canvi, vindrà marcat pel rang i el rol a desenvolupar, podent ser

heretats tant l'un com l'altre per línia materna o bé paterna.

Pel que fa referència a l'educació i la formació dels bubis, cada individu, sense distinció de sexe, era ensinistrat d'acord amb el seu rang i els seus futurs rols, perquè podien ser més d'un. En qualsevol cas, les diferències que hi havia i que encara hi ha en la distribució de la feina es basen en les pròpies de la biologia, que existeixen tant entre els sexes com entre les edats.

S'ha d'assenyalar el fet significatiu de la creació de noves classes socials per part dels espanyols, basades en una meritocràcia *sui generis*, on el servilisme i certs guanys econòmics eren els determinants més importants per a aquesta mobilitat social. Van introduir noves pautes de conducta i nous usos, agredint així els esquemes culturals dels autòctons, com ara la creació de Juntes de Veïns en substitució dels Consells d'Ancians, la pàtria potestat -només per als homes-, etc. Tampoc no van reconèixer el matrimoni tradicional ni el canvi de direcció entre els clans, les quals coses van obligar el bubi a acceptar esquemes patriarcals que van arribar a provocar seriosos problemes en el si de la seva ètnia. Finalment, en no coincidir amb els seus esquemes socials ni amb les seves estructures espirituals, n'acceptà una part com a merament polítiques, tot conservant, en la mesura del possible i gairebé de manera clandestina, els aspectes que consideraven pilars de la cultura bubi. El *garidjovo*, per exemple, segueix tenint el mateix valor i significat que ja tenia abans de la colonització.

Els naturals de l'illa de Bioko, acostumats a viure sols i plàcidament en el seu paradís, van veure com anaven essent envaïts per varis grups ètnics de procedència diferent en un període de temps curtíssim. A l'impacte de l'arribada de l'home blanc encara no superat, s'hi sumà la d'altres homes negres, la missió dels quals era, justament, la d'ajudar el colonitzador. Davant la negativa del rei Moka de permetre la utilització de l'illenc com a mà d'obra, els espanyols es van trobar en la necessitat d'importar mà d'obra, com havia succeït a Amèrica, del continent africà.

No és gens d'estranyar, doncs, que des d'un bon començament l'illenc sentís un profund menyspreu pels *vapotos*. Tampoc no és estrany que en alguns casos aquest menyspreu fos més accentuat cap a grups de negres que cap als blancs. El bubi va intuir aviat que la presència d'aquests homes negres aniria precisament en contra dels seus interessos. Se suposava que l'esclavitud havia estat abolida (Berlín, 1885; Espanya, 1887), per tant, es tractava de persones que no solament s'oferien voluntàriament a fi de desposseir els autòctons de les seves terres, sinó que, a més, trencaven la seva forma de vida. El bubi, que havia perdut la major part de les

seves terres en mans dels colonitzadors, no va estar disposat a permetre que també li envaïssin els seus llogarrets originaris, per la qual cosa no va donar facilitats als estrangers perquè s'hi instal·lessin. Aquests llogarrets, l'autòcton els va considerar l'únic reducte i s'hi refugià.

Els colonitzadors s'encarregaren després d'alimenar l'aversion del bubi cap als altres grups ètnics de la seva pròpia raça, tot fomentant constantment i porfidosos falses idees de superioritat racial, ajudant així al manteniment de distàncies absurdes que, en definitiva, augmentaven el desconeixement dels uns cap als altres i portaven l'illenc cap a una sobrevaloració de si mateix, la qual cosa el va conduir a ignorar els valors potencials d'alguns col·lectius. A la llarga aquest comportament va produir un efecte retroactiu per als bubis.

Ja sabem que les relacions entre els autòctons de Bioko i els immigrants, tant blancs com negres, van ser pobres, fins i tot en més d'una ocasió van ser violentes. Ens podriem preguntar: com eren les relacions entre els propis bubis? Es dona per descomptat que en temps llunyans no van ser fàcils. Sabem que es van produir rivalitats entre alguns caps i entre clans sencers, que, fins i tot, van conduir a la creació de pobles nous com a solució als conflictes. Però també ens consta que, un cop aclarides les posicions i dirimides les qüestions en litigi, les relacions de convivència pacífica entre els bubis es van basar en el respecte tant a la persona com a la propietat privada.

Irene Yambá, psicòloga, de l'Associació E'WAISO IPOLA, de la comunitat bubi.

ELS NDOWESOS

Una comunitat que no s'ha mantingut al marge

Es denominen *ndowé* o *ndowesos* els habitants del litoral continental equatorià que va des del Río Campo fins al Río Muni, incloent els habitants de les illes de Corisco i Elobey. Dintre de la gran família *ndowé* (*kombe*, *one*, *benga*, *babuku*, *balengue*, *itemu*, etc.) s'inclouen també ètnies com la *batanga* del Camerun i la *miene* i la *utxogo* de Gabon. Pel que fa la seva ubicació actual, la llegenda conta que data d'entre els segles XIII i XIV. Alguns indicis assenyalen la zona d'Uganda com la regió originària dels *ndowesos*, concretament provinrien de l'anomenat Gran Lago (*etima ia ndjendji na majiji*), és a dir, el llac Victòria.

Les migracions dels *ndowesos* fins a la costa i la seva ubicació actual són envoltades de llegendes, la qual cosa fa difícil poder arribar a discernir la veritat.

En general l'*ndowé* és petulant, es considera el millor, encara que estigui vivint en la més absoluta de les misèries. Viu bàsicament de la pesca. No existeixen dades estadístiques més o menys precises sobre la quantitat d'*ndowesos* existent. Es parla que un 6% de la població guineana és *ndowesa*, el 10% de la qual, aproximadament uns 5.000 *ndowesos*, es troba a l'exili, repartida entre Gabon, Espanya, Nigèria, França i els EUA. En relació a la política, no es troba situat en cap zona concreta de l'espectre polític guineà. Tot i això, en els darrers anys s'està parlant del MAL (Moviment d'Autodeterminació del Litoral).

Als *ndowesos* o *playeros*, com se'ls anomenava en l'època colonial, no se'ls pot encabir en un àmbit polític determinat. Des dels anys que precedeixen la independència de Guinea fins a la seva consecució els *ndowesos* han militat com a activistes polítics en gairebé totes i cadascuna de les diferents opcions polítiques de caràcter nacionalista que han existit al nostre país. Aquesta circumstància evidencia un fet clar, això és, que l'*ndowé* com a tal no disposava, de la mateixa manera com la majoria dels polítics guineans d'aquesta primera generació, d'una ideologia etnonacionalista clara.

Pocs anys abans de la independència alguns guineans es van desmarcar de la idea de concebre i lluitar de forma conjunta per l'avui anomenada Guinea Equatorial entesa com a un tot i van optar per la independència separada de Río Muni, opció defensada per la Unió Bubi. La creació de la Unió Bubi va suposar una invitació i incitació a la creació de grups polítics de base ètnica. Aquest és el cas de la Unió Democràtica Fernandina, que aglutinava la minoria fernandina de Fernando Poo i la Unió *Ndowé*, formada per alguns membres de l'ètnia *ndowesa*. Tant el grup dels *fernandinos* com el dels *ndowesos* tenia una singularitat: els membres d'aquestes dues opcions polítiques de tall ètnic havien militat o militaven en el MUNGE (Movimiento de Unión Nacional de Guinea Ecuatorial) i advocaven per una independència conjunta de Guinea Equatorial, postura a totes llums diametralment oposada a la de la Unió Bubi, defensora de la independència separada de Río Muni.

Des de la promulgació de l'anomenada Ley de Terrenos, del 4 de maig del 1948, mitjançant la qual s'expropiava els guineans de les terres cultivables a favor de les explotacions i finques europees, es va començar a percebre de forma clara i oberta la solidificació del sentiment nacionalista a l'aleshores Guinea espanyola. Amb aquesta polèmica llei qualsevol mascle -negre, per suposat- era obligat a participar en condicions de semiesclavitud a les obres públiques en general, en règim de treballs forçats o prestacions socials, durant els anys quaranta.

En el moment de la independència, tots els polítics *ndowesos*, des de les seves respectives opcions polítiques, defensaven una Guinea Equatorial unida; actualment, està emergint un sentiment nacionalista ètnic.

Es sabut per tothom que a finals dels cinquanta, coincidint amb el naixement dels nacionalismes efectius a l'Àfrica, van començar a proliferar moviments polítics que reivindicaven el cessament del colonialisme i el camí cap a la independència. De tot aquest ordre de coses, els *ndowesos* no en van restar al marge.

Una de les primeres aportacions dels polítics *ndowesos* va ser engrassir la llista de compromissaris que viatjaren a Madrid a fi de negociar l'Estat d'Autonomia el setembre de 1963. Un any després que es concedís l'autonomia, al Consell de Govern, presidit pel catequista Bonifacio Ondó Edu, també hi va haver varis *ndowesos*.

Poc a poc va anar accedint a l'esfera política guineana una nova generació el màxim exponent de la qual va ser Agustín Eñeso, un dels dirigents del MUNGE. Allò seriós en aquest entrellat de possibilitats és que tots els polítics *ndowesos*, des de les seves respectives opcions polítiques, defensaven una Guinea unida, convertida en un Estat de dret i amb l'Estat de benestar a l'abast de tots els guineans, sense distinció de procedència geogràfica, raça, sexe, religió, adscripció política, etc.

Cal deixar clar que el que avui succeeix a Guinea és conseqüència dels problemes del 1979, originats per la immaduresa política del guineà potenciada per la *mà blanca* del colonitzador espanyol, recelós de veure perillar els seus interessos a Guinea Equatorial.

Tornant a la qüestió dels *ndowesos*, cal dir que poc a poc es van anar incorporant a l'esfera política guineana noms com els de Pastor Bote, dirigent del Grup *Ndowé*, Andrés Ikuga, Saturnino Ibon-go, Juan Rou i Felipe Ndoli. Tot ells, des de la seva opció política, eren partidaris de la convivència pacífica dels guineans.

L'any 1979, després de quatre mesos de vida pacífica, s'inicia la repressió,

fins avui. Primer amb Macías i després amb Teodoro Obiang, els Governos d'aquests dos *estadistes* es caracteritzen per l'abús de poder, caos d'Estat i violació sistemàtica dels Drets Humans. Amb el primer van desaparèixer els pares de la nació, els autèntics forjadors de l'Estat guineà. En aquesta campanya d'eliminar els caps pensants del país Macías va manar assassinar gairebé tots els polítics ndowesos, com ara Agustín Elño i Saturnino Ibongo entre d'altres.

No es pot parlar des d'un punt de vista polític dels ndowesos com a un conjunt. N'hi ha que han estat en contra de la dictadura de Macías i n'hi ha que hi han col·laborat fins a les darreres conseqüències. També passa el mateix amb el règim del general Teodoro Obiang. Hi ha ndowesos que no veuen amb bons ulls la situació actual de Guinea i d'altres que disfruten del caos que regna al país. A fi d'il·lustrar aquesta afirmació hi ha l'exemple de la presència en l'aparell del PDGE (Partido Democrático de Guinea Ecuatorial) d'activistes *pedegistes* com el mestre i pintor Esteban Bualo Bokamba, el mestre Inocencio Lawson Upolo, l'advocat i també mestre Antonio Pascual Oko Ebobo, l'economista Felipe Hines-trosa Ikaka, que ha estat varies vegades ministre d'Economia, Basilio Cañadas, Cristina Dyombe i un llarg etcètera d'altres *llumeneres pedegistes*.

Actualment està emergint un sentiment nacionalista ètnic davant la discriminació tribal que es viu a Guinea, on l'ètnia majoritària, sobretot si és de Mongomo, porta la veu cantant i actua per damunt la llei. I això és així fins al punt que es parla de l'autoanomenat MAL (Movimiento de Autodeterminación del Litoral), que reivindica l'autodeterminació del litoral continental de Guinea Equatorial, feu dels ndowesos, per fer valer així els seus drets, inexistents avui en dia.

Els ndowesos van aportar com d'altres guineans el seu gra d'arena a la consecució de les llibertats a Guinea, unes llibertats que van romandre en l'intent inicial. Algun dia, en un futur no gaire llunyà, la República de Guinea Equatorial serà aquella que anhelaren i per la qual lluitaren il·lustres ndowesos, una llarga llista de noms de persones que d'una manera o altra van fer quelcom a favor del benestar guineà.

Domingo Benge, periodista de la comunitat ndowesa, associació Rombhè.

ELS ANNOBONESOS

Els pobladors d'una illa petita i llunyana

L'illa d'Annobon és a l'hemisferi sud, a un grau de l'Equador. Té orientació

Amb l'inici del comerç de negres, els segles XVI i XVII, Annobon es va convertir en un enllaç clau; de manera que un cert *negrer* portuguès hi va portar ciutadans d'Angola i São Tomé, que formaren el nucli principal i original de la capital, Palea.

nord-sud, amb una longitud de sis quilòmetres i una amplada de tres. La seva superfície és de 17 km². Palea n'és la població principal. El nombre d'habitants és d'aproximadament 2.000, els quals parlen l'annobonès, tot i que es coneix l'espanyol, la llengua oficial.

La proximitat amb l'equador en determina el clima. La temperatura mitjana anual és de 26,1 graus. L'illa té una pluviositat menor que la resta de Guinea Equatorial: 1.196,1 mm de mitjana. El llac Mazofin divideix en dues parts l'illa, la qual cosa fa que hi hagi formacions vegetals diferents. La zona nord presenta un paisatge semiàrid durant l'estació seca, mentre que durant les pluges es cobreix de formacions herbàcies de graminies denses i altes. El sud, obert a la humitat del monzò i protegit dels vents secs del nord, és el domini del bosc tropical.

Pel que fa al relleu interior, Annobon té tres accidents geogràfics a destacar: la caldera ocupada pel llac Mazofin, el cràter del sud de l'illa i el corredor en direcció Nord-Est/Sud-Oest. El Pico de Fuego o Pico Lago, amb 598 metres, i els monts de Santa Mina, amb 613 metres, són les elevacions més altes. Quant al relleu constaner, l'illa té costes amb penya-segats alts, d'origen volcànic, que en poques ocasions s'obren formant platges petites. Les reduïdes dimensions d'Annobon gairebé no permeten l'existència de corrents fluvials de certa importància. L'element hidrogràfic més interessant és el llac A'Pot o Mazofin, que ocupa un cràter volcànic de 100 metres de diàmetre.

La Història, sempre políticament incorrecta, diu que l'illa d'Annobon va ser descoberta per dos mariners portuguesos, Escobar i Santarem, el dia 1 de gener del 1472. Aquesta cir-

cumstància, aquest atzar, motivat sens dubte per l'enorme necessitat d'apropiar-se de tota la superfície de terra possible del continent africà, per a posteriorment posar-la sota la mà del rei de Portugal, va ser la culpable que Escobar i Santarem es congratulessin de començar l'any tan bé i van batejar l'illa sotjada de poc amb el nom d'Annobon.

Diuen que era deshabitada, que s'hi podia fer bona aiguada, que era molt ben proveïda de fusta i que hi habitaven cents i cents d'aus que no manifestaven ni por ni hostilitat cap a l'home. Un cop passada la primer impressió, i amb el començament del comerç de negres els segles XVI i XVII, Annobon es va convertir en un enllaç clau, juntament amb São Tomé i Príncipe, de manera que un cert *negrer* portuguès espavilat la va comprar al rei de Portugal i hi va portar ciutadans d'Angola i São Tomé que formaren el nucli principal i original de la capital, Palea.

Aïllada del continent, amb contactes esporàdics, la barreja d'angolès, saotomè, anglès i portuguès va donar origen a un idioma nou, la *fa d'Ambo*, és a dir la parla d'Annobon. Aquesta paraula va anar evolucionant fins a convertir-se en *Ambo*. Amb l'idioma nou va néixer també una forma peculiar de sobreviure, de cara al mar, amb un singular sistema de govern rotatori, democràtic, amb seu a Viyil, la casa de tots, on s'encarilava l'interès general, es dictaven bans i s'estigmatitzava les bruxes.

Incapaç de prescindir de Déu, a pesar de ser un país amant del Diable, els annobonesos poc a poc van anar creant una religió pròpia que sofria correccions importants cada vegada que algun clergue de São Tomé aconseguia arribar a l'illa, però com que això ocorria molt de tant en tant, els encarregats de vetllar pel bon ordre religiós a l'illa en absència dels titulars, els sagristans, van anar acumulant un poder increïble.

Tot aquest món va desaparèixer amb l'acord del Pardo, del segle XVIII, quan el regne de Portugal va cedir al d'Espanya les illes de Fernando Poo i Annobon. Des de feia segles es temia i s'esperava l'arribada dels espanyols. Com? Molt senzill: les *name fa cu lim*, és a dir, les endivinaires i les somniadores, ho havien previst amb segles d'anticipació tot espinçant vestimentes, amb planys i plors i amb poemes. De tal manera que quan van desembarcar a l'illa els primers sacerdots jesuïtes, els annobonesos ja sabien que els esperava a continuació: el major bombardig que cap raça humana no hagi sofert mai a fi d'aprendre de memòria absoltes, obituàries, brandons, jaculatories, rosaris i catecismes.

Francisco Zamora, periodista i escriptor, de la comunitat annobonesa

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

**Sinopsi de l'economia equato-guineana.
J. D. Dougan Beacá**

Sinopsi de l'economia equato-guineana

J. D. Dougan Beacá*

La dificultat que representa parlar de l'economia de Guinea Equatorial és deguda a la falta de dades i, quan se'n troben, a la seva poca fiabilitat. Això no obstant, la contribució que podem fer per solventar aquesta mancança és difondre les dades de què es disposin. Més que no pas un estudi sofisticat de macroeconomia el que cal és facilitar la informació a fi d'ajudar a millorar la visió de conjunt del país.

Elements bàsics

Guinea Equatorial té una superfície de 28.051 km² i, segons el cens de 1983, la població és de 373.000 habitants. El 1994 es va realitzar un cens, però les dades encara no han estat oficialitzades. L'agricultura, la pesca i els recursos forestals representen el 50% del Producte Nacional Brut (PNB), segons un estudi recent, però que encara no ha estat publicat, d'una institució internacional. L'agricultura representa el 60% de les exportacions. El comerç, els serveis, la construcció i els treballs públics sumen el 40% restant.

El cens de 1983 mostra que el 51,4% de la població és composta per dones i el 48,6% per homes. S'estima que la taxa de creixement de la població fins al 2000 serà del 2,7% i que també per a aquest període el 53,2% de la població tindrà menys de 19 anys i més del 43% en tindrà menys de 14. L'esperança de vida és de 47 anys.

El 1968, en temps de la independència, l'agricultura, juntament amb la pesca i els recursos forestals, ja era el major sector de l'economia que presentava les següents dades: 38.000 tones (t) de cacau -Guinea n'era el tercer productor del món-, 8.000 t de cafè, 300.000 m³ de fusta i 13.000 t de peix. El 1975 la

producció d'aquests productes va passar a ser de 2.340 t de cacau i 3.000 t de cafè i l'obtenció de peix de 5.000 t. Solament la fusta ha registrat una producció que s'apropa al volum de 1968. Aquest any la renda per habitant era de gairebé 500 dòlars en termes absoluts. Avui és de 170 dòlars.

Una de les característiques de l'economia de Guinea Equatorial és la imatge negativa que presenten tots els indicadors socio-econòmics. El deute extern s'aproxima als 250 milions de dòlars i és considerat molt alt per a una

economia que gairebé es troba estancada. Aquest deute extern representa més del 185% del PNB i el seu servei el 1991 era ja de més del 7% del PNB. Si per una banda s'ha de reconèixer que el règim del president Teodoro Obiang Nguema ha fet l'esforç de racionalitzar l'economia tot introduint l'ús dels Pressupostos Generals de l'Estat (Guinea va viure sense Pressupostos els darres anys del règim del president Francisco Macías), de l'altra les finances públiques es caracteritzen per una gran inconsistència tant pel que fa a la poli-

INDÚSTRIA						
Directori d'empreses i establiments, 1990						
ACTIVITAT ECONÒMICA	Nombre d'establiments			Personal ocupat		
	Total País	Regió Insular	Regió Continental	Total País	Homes	Dones
Extracció i transformació de la fusta	20	2	18	1.174	1.119	55
Producció de petroli i gas natural	2	1	1	15	13	2
Indústria manufacturera	50	18	32	664	625	19
Electricitat	2	1	1	106	98	8
Construcció	16	10		496	465	31
Comerç	368	122	246	1.195	968	227
Serveis	312	220	92	1.432	1.075	357
Transport terrestre	2	1	1	21	21	0
Transport marítim	2	2	0	67	55	12
Transport aeri	4	3	1	44	30	14
Institucions bancàries	4	2	2	133	91	42
Emissions de ràdio i TV	3	2	1	133	100	33
Comunicacions	2	1	1	71	34	37
Total general	787	385	402	5.531	4.694	837

Font: Ministerio de Planificación y Cooperación Internacional de Guinea Ecuatorial.

* Equato-guineà, observador dels Drets Humans a l'ONU.

tica fiscal com quant a les despeses públiques. En relació als serveis financers, fins el 1995 a Guinea Equatorial només hi havia un únic banc comercial. En el sector de les comunicacions el país compta amb menys de quatre aparells de telèfon per a cada 1.000 habitants. El consum d'energia elèctrica també és baixíssim: 14 kw per a cada 1.000 habitants.

Les dades dels sectors de la salut i l'educació assenyalen que a Guinea Equatorial el 1992 encara morien en néixer 118 nens de cada 1.000, que només el 58% de les dones obtenien assistència personal qualificada durant els parts, que solament el 10% de la població tenia accés a l'aigua potable i que únicament el 23% dels nens en edat escolar eren admesos a l'ensenyament secundari el curs 1991/92.

La reorganització de l'economia

En pujar al poder Teodoro Obiang, aquest es va proposar reorganitzar l'economia, que havia quedat devastada durant el règim del president Francisco Macías. Un primer pla de reactivació de l'economia va ser preparat i presentat el 1982 en una conferència de donants amb l'assistència del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD). Cal assenyalar que aquell pla estava centrat en la reactivació de l'agricultura i fonamentalment en la de la producció de cacau. Com ja s'ha dit, solament l'explo-tació dels recursos forestals ha aconseguit el volum de l'any 1968. La reorganització de l'economia, però, va fracassar: la producció agrícola en general i la del cacau en particular no han augmentat, la política fiscal, tot i la introducció de la noció dels pressupostos, segueix sense millorar i això és així fins al punt que el Banc Mundial ha hagut de suspendre la seva missió d'avaluació del Pla d'Ajustament Estructural.

La reorganització del sistema financer tenia dos objectius: el relançament del sector bancari, i la integració de la moneda guineana a la zona del franc CFA (Cooperació Financera a l'Àfrica Central). Pel que fa al sector bancari el 1982 la prioritat era relançar el Banc de Desenvolupament de Guinea Equatorial. Aquest objectiu, però, no es va aconseguir ja que el Guinexterbank que es va crear no va obtenir els resultats esperats. Quant a la integració de la moneda guineana a la zona del franc CFA, que es va produir el 1985, tampoc ha produït els efectes esperats.

La incidència de l'explotació petrolera sobre la reorganització de l'economia

El descobriment de l'existència de

COMERÇ EXTERIOR						
Exportacions per principals productes						
Tipus de producte	1989		1990		1991 (P)	
	Tones	Milions FCFA	Tones	Milions FCFA	Tones	Milions FCFA
Total	127.211	13.923,4	141.843	16.804,5	123.130	23.720,4
Cacau	7.041	2.455,3	5.565	1.735,2	6.137	1.667,8
Fusta	110.773	4.215,0	127.060	4.818,0	107.079	4.255,0
Cafè	301	126,4	437	86,3	211	30,6
Altres productes nacionals	2.424	2.591,7	2.320	485,3	3.143	1.488,1
Reexportació	6.672	4.535,0	6.461	9.679,7	6.252	16.022,9

P: Dades provisionals

Importacions per principals productes						
Tipus de producte	1989		1990		1991 (P)	
	Tones	Milions FCFA	Tones	Milions FCFA	Tones	Milions FCFA
Total	60.855	13.923,4	57.227	16.775,8	64.673	33.017,3
Productes petrolífers	18.334	1.482,9	16.990	1.290,4	13.994	1.579,8
Aliments	9.689	997,7	13.185	1.254,1	13.265	1.585,0
Vestits i calçats	741	333,8	591	246,8	1.043	588,0
Maquinària i equipament	8.317	4.792,8	2.557	10.334,7	13.299	23.960,2
Materials de construcció	10.275	1.034,7	12.591	1.104,3	11.445	1.971,0
Begudes	5.491	499,7	7.629	651,8	7.821	1.015,0
Tabac	160	748,4	51	219,1	84	322,0
Altres	7.848	4.033,4	3.633	1.674,6	3.722	1.996,3

Font: Administració Portuària de Malabo, Luba i Bata. Cambra de Comerç

petroli i la seva posterior explotació, duta a terme fins a avui per la Walter International, han tingut un efecte desmobilitzador, tant des del punt de vista psicològic com polític. Les esperances sobre els beneficis de la producció petrolera són el factor determinant de la política econòmica del Govern. La producció, que s'espera que podrà arribar a ser d'uns 10.000 bidons per dia l'any 2000, està generant expectatives de creació de treball, d'una banda, i d'obtenció de beneficis econòmics que permetin relançar l'economia, per una altra. Hom diria que aquestes expectatives han posposat qualsevol planificació en els altres sectors de l'economia. S'estima que la producció no podrà augmentar si no es fan més inversions, i fonts ben informades indiquen que el Govern hauria contret deutes tot hipotecant els beneficis del petroli, que s'esperava que comencessin a sorgir el 1996. Aquestes mateixes fonts es planyen de l'absència d'una política d'inversions dels beneficis del petroli per

alleugerir la pobresa de la població.

Conclusió

Aquest no ha estat un article econòmic, sinó una recopilació d'algunes dades a fi de donar una idea simple de la situació econòmica de Guinea Equatorial. Dels paràgrafs anteriors en sobresurt la idea que l'economia del país, molt pròspera un dia ara ja fa anys, s'ha deteriorat després de la independència i que fins avui encara no s'ha recuperat. La segona idea que també n'ergeix és que, si bé en un primer moment el règim del president Teodoro Obiang va intentar reactivar l'economia, la situació no ha millorat d'una manera gaire significativa. Una idea que no es desprèn dels paràgrafs anteriors, però que no es pot deixar d'introduir, és la de veure la incidència que la democratització pot tenir sobre el reajustament econòmic, en un primer moment, i la reactivació de l'economia de Guinea Equatorial, més endavant. La lentitud amb què es mou el procés de democratització està representant un fre en tots els elements condicionants

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Partits i moviments polítics actius a Guinea Equatorial.

Partits i moviments polítics actius a Guinea Equatorial:

Legalitzats:

Socialdemòcrates:

CPDS (Convergencia para la Democracia Social). President: Santiago Obama Ndong. 1991.

CSDP (Convergencia Social Democrática y Popular). Secretari general: Secundino Oyono Agueng. 1992.

PCSD (Partido de la Coalición Social Demócrata). Coordinador general: Buena-ventura Moswi. 1991.

PSGE (Partido Socialista de Guinea Ecuatorial). Secretari general: Tomás Mecheba Fernández. 1986.

PSD (Partido Social Demócrata). Secretari general: Benjamín Balingha Balinga. 1991.

UDS (Unión Democrática Social). Secretari general: Jesús Nze Obama. 1990.

Demòcrata-cristians:

ADP (Alianza Democrática Progresista). President: Antonio Ebang Mbele. 1992.

APGE (Acción Popular de Guinea Ecuatorial). Líder: Casiano Masi Edu. 1992.

PDGE (Partido Democrático de Guinea Ecuatorial). Líder: Teodoro Obiang Nguema. 1986.

PP (Partido del Progreso). President: Severo Moto Nsa. 1983.

Liberals, centre-dreta:

CLD (Convención Liberal Democrática). President: Alfonso Nsue Mokuy. 1991.

PL (Partido Liberal). President: Antonio Nculu Asumu. 1993.

UDENA (Unión Democrática Nacional). President: José Mecheba Ikaka. 1992.

UP (Unión Popular). President: Juan Bitui. 1991.

No legalitzats:

ADSOGE (Agrupación Democrática y Social), 1992

ANRD (Alianza Nacional para la Restauración Democrática), 1974.

AP (Alianza Popular).

CNPGE (Congreso Nacional de los Pueblos de Guinea Ecuatorial), 1990.

MAIB (Movimiento para la Autodeterminación de la Isla de Bioko), 1994.

PCD (Partido de la Coalición Democrática), 1993.

PDP (Partido Democrático Popular), 1991.

PFD (Partido Federal Democrático), 1991.

PPP (Partido Popular de Progreso).

UDDS (Unión para la Democracia y el Desarrollo Social), 1988.

La **Plataforma de Oposición Conjunta (POC)**: va ser presentada públicament a Madrid el 30 de novembre del 1991. Agrupa des de principis de l'any 1993 una gran part dels partits de l'oposició en una estratègia conjunta per forçar la dictadura d'Obiang Nguema a democratitzar Guinea Equatorial. Les principals reivindicacions d'aquest front opositor són la participació de les forces vives del país (estudiants, confessions religioses, etc.) en les discussions amb la Dictadura per la normalització de la vida política i social, l'alliberament dels presos polítics, la lliure circulació de persones i el lliure exercici de les activitats polítiques.

El mes de març del 1993 s'inicien reunions de contacte entre la POC i el Govern que finalitzen amb els acords que es recullen en l'anomenat Pacto Nacional. Amb la legalització d'alguns partits de l'oposició (tots membres de la POC)

l'abril d'aquest mateix any sembla començar el procés de democratització del país. La POC va perdent alguns dels partits que la componen. Els acords del Pacto Nacional no són respectats pel Govern, que convoca unilateralment i de manera precipitada eleccions legislatives per al 12 de setembre, aplaçades després per al 21 de novembre. La POC no veu garanties de transparència en el procés electoral i decidí eix boicotejar-lo. Les sospites de la Plataforma de Oposición Conjunta es confirmen en els resultats quan dels 80 escons del parlament, 68 es queden en mans del PDGE.

La POC participa, en canvi, en les eleccions municipals que el Règim convoca el 17 de setembre del 1995. Aquesta vegada es desenvolupen amb uns nivells de llibertat acceptables per als cànons guineans, però les 20 alcaldies guanyades per la POC segons el primer escrutini passen

a ser 9, després de les correccions efectuades pel Règim.

Els conflictes en el si de la POC s'han aguditzat el primer mes del 1996 en ocasió de les discussions internes per a elegir un candidat de consens per a les imminents eleccions legislatives. Obiang Nguema les va convocar inesperadament el dia 11 de gener per al 25 de febrer.

En l'actualitat agrupa només 3 dels 13 partits que la formaven originàriament: el CPDS, l'ADP, i l'APGE.

Els partits d'oposició no alineats en la POC que participen el 1993 en les eleccions legislatives són el següents: CLD, CSDP, PL, PSD, PS (PSGE), UDS i UDENA. D'aquests, els que obtenen representació parlamentària són el PL (1 escó), la CSDP (6 escons) i la UDS (5 escons). Aquests resultats s'han d'atribuir a les manipulacions del recompte i assignació d'escons i, sobretot, a la molt baixa participació dels electors, que oscil·la entre el 20% i el 50% segons la regió.

La formació **PPP (Partido Popular de Progreso)** sorgeix de la fusió l'any 1993 de les formacions PP (Partido del Progreso) i UP (Unión Popular) liderades per Severo Moto Nsa i Tomás Bueicheku Boneke, respectivament. Els contactes i l'acord de fusió es produeixen a Madrid sota la iniciativa del Partit Popular espanyol, amb la intenció de donar suport a aquestes dues formacions conservadores. Els dos partits reemprenen el seu camí en solitari després de produir-se tensions internes. El PPP no va ser mai legalitzat.

Es remarcable la fragmentació de l'espectre polític que es dona a Guinea Equatorial; l'elevat nombre de partits que, en pocs anys, hi han anat apareixent. Alguns partits es caracteritzen per la seva curta vida i pel transfuguisme dels seus líders. Molts d'altres representen obertament o bé de manera encoberta els interessos d'algun dels nombrosos clans i ètnies del país. Molts d'ells no han estat ni tan sols legalitzats pel règim d'Obiang Nguema.

Aquesta diversitat contrasta amb la concentració de poder que es produeix a l'entorn del **PDGE**. El Partido Democrático de Guinea Ecuatorial és fundat per Obiang Nguema el 1986 i presentat públicament el 1987, vuit anys després del cop d'Estat. Es presenta en els termes de partit democràtic obert a tots els equato-guineans i s'assegura que no podrà ser utilitzat com a instrument de terror i repressió, però és un clar successor del PUNT, el partit únic de l'anterior règim liderat per Macias Nguema. El PDGE té com a únic objectiu perpetuar a Obiang Nguema al capdavant del Govern. El comitè central del partit és liderat per ciutadans de Mongomo (clan de Mongomó), molts d'ells militars. Un bon nombre dels més influents són familiars directes d'Obiang Nguema.

DCIDOB 55.

Guinea Equatorial.

Els equato-guineans a Espanya.
Remei Sipi

Els equato-guineans a Espanya

Remei Sipi*

Per a un millor coneixement de la situació dels equato-guineans a Espanya és recomanable fer una divisió per períodes d'arribada, perquè segons quins siguin aquests tindrem un perfil o un altre del guineà. Així mateix, segons quins siguin els motius de la immigració, la situació dels immigrants varia substancialment.

A partir de l'any 1959, quan es creen les *provincies espanyoles* del golf de Guinea, és el moment propici per fer un estudi rigorós de la situació dels equato-guineans a l'Estat espanyol. Des d'aquesta data fins al 1964, en què es concedeix l'autonomia administrativa a les províncies de Fernando Poo (l'actual Bioko) i Rio Muni, van arribar a Espanya joves guineans a fi de complir el servei militar o per ampliar els estudis. També hi ha el cas de les dones empleades de la llar, que no van tenir cap problema quant a regularitzar la seva situació, ja que gaudien dels mateixos drets que qualsevol espanyol. Pel que fa als que van venir a estudiar, un cop adquirida la seva titulació, alguns es van col·locar en empreses espanyoles o en l'Administració. Fonamentalment, les professions escollides eren les relacionades amb l'ensenyament, la medicina, l'advocacia... i totes elles eren triades en vistes a aportar quelcom a la nova Guinea que aleshores s'estava gestant. Cal no oblidar que som a les portes de la independència. El 1965 les Nacions Unides van instar el Govern espanyol a concedir la independència a Guinea Equatorial, fet que es produí l'any 1968.

Entre el 1968 i el 1979, període del règim de Francisco Macías Nguema, s'observa un augment considerable d'estudiants, becats pel Govern de Guinea i, en alguns casos, per religiosos espanyols i en menor nombre també, en casos molt aïllats, de refugiats polítics.

* Membre de l'Associació E'Waiso Ipola i de la Fundació CIDOB

Jornades interculturals celebrades a Bilbao, abril del 1995.

En el cas dels guineans l'estatut de *refugiat* no s'aplicava, ja que l'Administració espanyola no reconeixia aquest col·lectiu com a possible sol·licitant de refugi. En algunes ocasions cal interpretar aquest no-reconeixement de l'estatut de *refugiat* com una falta de coneixement real de la situació de dictadura i opressió que existeix al país des del règim de Macías fins a l'actualitat, amb el règim de Teodoro Obiang Nguema.

A partir del 1980 fins a l'actualitat al territori espanyol hi arriben equato-guineans de totes les condicions: estudiants, empleades de la llar, immigrants per causes econòmiques, però, i sobretot, refugiats per motius polítics. D'aquests darrers, alguns van fugir de la dictadura de Macías primerament als països veïns (Nigèria, el Camerun, etc.) i després van passar cap a Espanya. D'altres han fugit de la dictadura d'Obiang directament des de Guinea cap a la Península.

Darrerament es parla d'un cert arrelament del col·lectiu de Guinea a Espanya i que, a diferència de la resta dels afri-

cans subsaharians, és un grup que, per l'obtenció i possessió de la nacionalitat espanyola i degut a les relacions històriques que l'uneix amb Espanya, s'ha estereotipat com a *diferent* a la resta de subsaharians tot presentant-lo com a homogeni. S'ha de tenir en compte, però, que a Espanya hi trobem guineans de diferents etapes, que estan en una situació jurídica, econòmica i social diferent i que d'això últim dependrà en major o menor mesura la seva *integració* o la seva *diferència* respecte a la resta dels subsaharians i no pel sol fet de ser guineà.

S'ha detectat que cada vegada és major el nombre d'equato-guineans que sol·licita l'estatut de *refugiat polític*, ja que actualment al país la violació dels Drets Humans és a la l'ordre del dia i l'exclusió de les minories és un fet real en tots els àmbits.

Els equato-guineans a Espanya estan localitzats principalment a la zona de Madrid (Fonlabrada, Alcorcón, Parla, Barajas, etc.), a la zona de València (València capital, Paterna, etc.), a Palma de Mallorca i a Barcelona (Barcelona capi-

tal, l'Hospitalet del Llobregat, Badalona, Mollet, el Prat del Llobregat, etc.). En general, es pot dir que es localitzen a Castella, Catalunya, València, Múrcia i el País Vasc (la ciutat de Vitoria), fonamentalment.

Com els primers guineans que van arribar a Espanya, els equato-guineans no han variat les seves preferències professionals. D'aquí que actualment el gruix d'aquest col·lectiu el trobem al sector de l'ensenyament, com a professors o mestres, dedicat a la medicina, com a metges o infermeres, a l'advocacia com a advocats, o fins i tot com a jutges, actualment hi ha un jutge titular d'origen guineà, etc.

Un col·lectiu que s'organitza

El col·lectiu guineà a Espanya està organitzat en associacions culturals i en grups polítics, que moltes vegades coincideixen amb els respectius grups ètnics, extrapolant així la realitat multiètnica que existeix al país. Alguns bubis, per exemple, s'han recollit sota el paraigua del grup Riebapua i d'altres bubis, d'altres regions, han creat associacions semblants que l'han pres com a model. El col·lectiu ndowé està associat entorn de Rombhe, el fang al voltant de Bia Fan i l'annobès a Viyil. Fa cinc anys les dones guineanes van crear una associació de dones residents a Barcelona i oberta a qualsevol persona que desitgi col·laborar en el projecte E'Waiso Ipo-la: «Dona, aixeca't, dignifica't, lluita...!».

Gairebé tots els grups polítics existents a Espanya estan englobats en la

RELACIÓ D'ASSOCIACIONS SOCIO-CULTURALS GUINEANES

Associació Cultural per a la Unitat de Guinea Equatorial. Fundada a Madrid el 1986.

Associació de Dones E'Waiso Ipo-la. Fundada a Barcelona el 1992. C/ Casp, 38, Barcelona. N'és presidenta Asunción Molo. Dimarts. Publicació (E'Waiso) i espai radifònic (La Hora de África, FM 91.00) un cop a la setmana. Actualment col·labora estretament amb dones de l'interior de Guinea.

Associació de Joves Guineans. Fundada el 1994. C/ Ronda Universitat nº 20, Barcelona.

Bia Fang. Col·lectiu fang de Barcelona (sense seu). En són responsables Francisco Abaga i Obon Miko.

COGUIRESPA. Fundada a Madrid el 1988. Comunitat Guineana Resident a Espanya.

Maleba. Fundada a Madrid el 1978. Comunitat ndowé.

Riebapua. Fundada el 1974. (C/ Concili de Trent, 313) Comunitat bubi de Barcelona. N'és president Joaquín Chanque.

Rombhe. Fundat fa 15 anys. (C/ Urgell, 251). Col·lectiu ndowé de Barcelona. N'és president Roberto Memba.

Viyil. Fundada fa 15 anys. (C/ Sant Clement, 5). Col·lectiu annobès de Barcelona. N'és president Melchor Pérez. Darrerament es dedica a la cooperació amb l'illa d'Annobon. Publicació

POC (Plataforma d'Oposició Conjunta). Dic «gairebé tots» perquè, com ja ha estat explicat, les minories tenen els seus partits polítics o moviments d'autodeterminació que no estan legalitzats. Aquest és el cas dels bubis pertanyents al Moviment per a l'Autodeterminació de l'Illa de Bioko (MAIB). La majoria dels bubis que hi ha a Espanya combrega amb les idees d'aquest moviment i s'estan organitzant per donar-li suport.

Els guineans que residim a Espanya no hem desconnectat de la nostra pàtria. En la mesura de les nostres possibilitats els

llaços que hi mantenim són molt estrets, tant a nivell individual com col·lectiu. Donem el nostre suport als de l'interior. Em remetre a un fet significatiu: cada setmana l'aeroport de Barajas es converteix en un lloc de concentració de guineans que malden per trobar-se amb algú que pugui fer arribar fins a Malabo un paquet de medicaments o diners per als seus familiars o per a aquells grups de solidaritat que han sorgit a iniciativa d'algunes dones guineanes i que es dediquen a recollir aquestes medicines i robes i canalitzar-les per a ajudar altres dones de l'interior. ■

OT ALLÒ QUE US INTERESSA

Més de 70 revistes d'abast nacional estan associades a l'APPEC.

Per a més informació: APPEC Rambla de Catalunya, 10, 1 er.

08007 Barcelona Tel. 412 76 28 Fax: 317 83 86

Ho trobareu a les revistes en català

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

INFORMACIÓ GENERAL
INFANTIL I JUVENIL
CULTURA
RELIGIÓ
POLÍTICA
PSICOLOGIA
COMUNITAT I SOCIETAT
ESPORTS
MÚSICA
ARTS PLÀSTIQUES
TEATRE I CINEMA
CIÈNCIA I TECNOLOGIA

PRETENIMENTS
HISTÒRIA
FOLKLORE
SATÍRIQUES
ARTS DECORATIVES

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Combatre la tuberculosi, la tripanosomiasi i l'esquistosomiasi.

Combatre la tuberculosi, la tripanosomiasi i l'esquistosomiasi

Programa Sanitari a Guinea Equatorial (PSGE) gestionat per la Fundació CIDOB

Des de l'abril del 1995, la Fundació CIDOB s'ha fet càrrec de la gestió dels projectes de tuberculosi, tripanosomiasi i esquistosomiasi que l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI) porta a terme des de mitjans dels anys vuitanta a Guinea Equatorial, en el marc del programa de cooperació bilateral, iniciat el 1980.

La constatació per part dels responsables de l'AECI de les seves dificultats administratives i la seva manca d'agilitat per gestionar els recursos humans i materials, que de vegades reclamen les accions de cooperació en països com Guinea Equatorial, varen dur, a començaments dels anys noranta, a una progressiva delegació de la gestió dels diferents projectes de cooperació bilateral a Guinea Equatorial cap a diverses ONG: el projecte d'educació a la Federació Espanyola de Religiosos Ensenyants (FERE), el projecte d'atenció primària de salut a la Federació Espanyola de Religiosos Sanitaris (FERS), el projecte d'oncercosi a la Fundació Bosch Gimpera i els esmentats projectes a la Fundació CIDOB.

És l'AECI qui subvenciona anualment la Fundació CIDOB per a desenvolupar el Programa Sanitari a Guinea Equatorial (PSGE), que té com a objectiu immediat donar suport a les activitats dels tres programes nacionals de control d'aquestes tres malalties endèmiques: la tuberculosi, la tripanosomiasi i l'esquistosomiasi, els quals depenen del Ministeri de Sanitat i Medi Ambient del país africà.

S'ha de tenir present que el finançament de la Sanitat a Guinea Equatorial depèn totalment de l'exterior, bàsicament de França, d'Espanya i d'organitzacions internacionals com la UNICEF i el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD). La dependència es dona tant des del punt de vista tècnic com de contractació i forma-

Entrada del Centre de Referència de la Tuberculòsi (CRT) a Bata.

ció de personal i del desenvolupament de les infraestructures necessàries.

Les tres malalties endèmiques

La **tuberculosi** és, a tot el món, la causa més freqüent de malaltia atribuïble a un agent contagiós. Mostra una alta morbiditat i mortalitat i conté un risc afegit, degut a la seva associació, durant els últims anys, amb la pandèmia de la SIDA, ja que s'ha observat que entre el 30% i el 50% dels seropositius desenvolupen una tuberculosi. Es localitza principalment en els Països en Vies de Desenvolupament (PVD) amb una renda per càpita més baixa i afecta, sobre-

tot, al grup d'edat de més transcendència econòmica i social (15-49 anys). L'Organització Mundial de la Salut (OMS) xifra en uns 8-10 milions els casos nous anuals al món (el 95% als PVD) i en 3 milions les morts anuals a causa d'aquesta malaltia.

A Guinea Equatorial, el Ministeri de Sanitat i Medi Ambient va institucionalitzar el 1986 un Pla Nacional de Lluita contra la Tuberculosi (PNLT), el desenvolupament del qual no seria possible sense l'ajuda d'organitzacions governamentals, com l'AECI, i no governamentals, com la Fundació CIDOB. La cobertura teòrica d'aquest PNLT és del 96%, el compliment del tractament per part dels malalts d'un 90% i els fracassos terapèutics d'un 4%. Durant el 1994

s'ha calculat una incidència total de 100 casos per 100.000 habitants, dels quals un 87% són de tuberculosi pulmonar (bacil·lífers positius) i un 13% d'extrapulmonars. La mortalitat és d'uns 4,5 casos per 100.000 habitants. Els serveis sanitaris per aquests pacients tuberculosos són gratuïts, tant en les proves de diagnòstic com en l'hospitalització, el tractament i el control.

La **tripanosomiasi** o la **malaltia de la son** es produeix a causa de la picada de la mosca *tse tse* que afecta el sistema nerviós central de la persona, la qual es queda en un estat profund de somnolència fins que li arriba la mort. La mosca quan neix no porta la malaltia, per tant no és perillosa, però per viure necessita sang, que aconsegueix picant a les persones. Si aquestes estan sanes no hi ha cap problema, aquest s'esdevé quan la picada es produeix en una persona malalta, llavors la mosca es converteix en portadora de la malaltia, que anirà transmetent a altres persones amb les seves picades.

Aquesta malaltia és exclusivament africana i afecta 36 països, amb una població d'uns 50 milions d'habitants, les condicions climàtiques dels quals -calor i humitat- són ideals per a la reproducció de les mosques i de tot altre tipus d'insectes. Fa deu anys, l'OMS calculava que hi havia uns 20.000 casos nous d'aquesta malaltia l'any; actualment aquesta estimació s'ha multiplicat per deu: 200.000 casos nous anuals. Les causes d'aquest espectacular increment s'han de buscar en les dificultats econòmiques i polítiques (inestabilitat, falta de recursos, etc.) que pateixen els països africans afectats, que no poden assumir els costos del control i tractament de la malaltia, i en les dificultats d'accés a les àrees on es manifesta degut als conflictes bèl·lics.

Per prevenir la tripanosomiasi el primer que es fa és controlar totes les persones malaltes amb l'objectiu d'identificar els llocs on la mosca es pot infectar i, per tant, tornar-se portadora. El tractament de les persones afectades és un procés més complex, ja que els medicaments necessaris són molt tòxics -inclouen una petita quantitat d'arsènic-, però té una eficàcia del 98%. Sense aquesta medicació els malalts no tenen cap possibilitat de sobreviure.

Concretament a Guinea Equatorial, la malaltia de la son, que es coneix des de l'any 1901, està localitzada al sud de l'illa de Bioko i a la zona costanera del continent, on el clima és més calurós i humit. Durant l'època colonial, i fins a la independència del territori, es va portar a terme un control molt estricte de la malaltia. De fet, al 1968 només es van declarar 15 casos de tripanosomiasi. Qualsevol empresa que operava al país exigia al seu personal contractat una cartilla sanitària en la qual havia de constatar que s'havia passat la revisió de la malaltia en un període no superior als

Hospital de Malabo. Entrada al pabelló de tuberculosos.

sis mesos. També hi havia controls a les carreteres, els quals vigilaven que la població que es desplaçava d'un indret a un altre del país tingués la cartilla en regla. Amb l'arribada de la independència els controls es van deixar de realitzar. Aquesta situació va provocar l'augment accelerat de la propagació de la malaltia, durant els anys vuitanta es van comptabilitzar uns 500 casos anuals, fins al punt que el 1985 el cap de l'Estat, Teodoro Obiang Ngnema, va demanar ajuda internacional. A la zona agrícola més rica del país, al sud de l'illa de Bioko (on hi ha la producció més important de cacau) l'índex de mortalitat era molt elevat. És en aquest moment quan s'inicia el projecte sanitari per combatre la malaltia. Actualment només es comptabilitzen uns 36 casos i la cobertura dels serveis sanitaris arriba al 70% de la població.

L'**esquistosomiasi** és una afecció que es transmet per l'aigua contaminada. Una persona per infectar-se ha d'estar en contacte amb aquesta aigua un mínim de 10 minuts, ja que la malaltia s'agafa a través d'un cuc que penetra a la pell humana i necessita per fer-ho un mínim de temps. Per aquest motiu, afecta principalment els infants que utilitzen l'aigua com a escenari dels seus jocs.

Està considerada la segona causa de morbiditat al món, després del paludisme. Es localitza a Àsia, a Àfrica i a Amèrica. Segons l'OMS hi ha uns 300 milions de persones infectades al món repartides per 76 països. El país que fa 76, l'últim en declarar-se endèmic, l'any 1989, va ser Guinea Equatorial, que va rebre la malaltia des de l'exili. Durant els anys vuitanta, i ja amb Teodoro Obiang al poder, molts exiliats del règim de Maci-

as van tornar a Guinea Equatorial des d'indrets endèmics de la malaltia, com Libreville (Gabon); alguns d'ells, en estar infectats, van importar-la al país.

L'**esquistosomiasi** es podria qualificar com una afecció urbana, ja que es produeix en els llocs on hi ha molta concentració de gent i les infraestructures higièniques i sanitàries bàsiques són inexistentes o estan poc desenvolupades (clavegueres, subministrament d'aigua potable, etc.). A Guinea Equatorial, per tant, es manifesta principalment a Bata, la ciutat més important de la regió continental. En alguns barris d'aquesta ciutat, en el període 1990-1992, s'ha detectat que el 40% dels nens i nenes d'entre 4 i 14 anys són portadors de la malaltia. A la resta del país, la incidència és només d'un 2% o 3%, ja que no hi ha tanta població i els rius, en ser més cabalosos, no estan tan contaminats.

Per prevenir l'esquistosomiasi s'ha d'evitar que la gent es contami, i això requereix una despesa en obres públiques molt important, ja que s'haurien d'instaurar sistemes d'aigua corrent, de clavegueram i de subministrament d'aigua potable per a tota la població. De moment, i des del punt de vista del tractament de la malaltia, el PSGE que gestiona la Fundació CIDOB porta a terme la formació del personal sanitari del país que ha de fer-li front i la facilitació dels mitjans diagnòstics i químics necessaris.

Descripció del projecte

Per a la consecució dels seus objectius, el PSGE manté dues estructures organitzatives a la ciutat de Bata: el Cen-

tre de Referència de la Tuberculosi (CRT) i el Centre de Control de la Tripanosomiasis i Esquistosomiasis (CCTiE). Cada una d'aquestes estructures consta d'un laboratori; un magatzem de medicació específica per a cada malaltia, de medicació complementària i de material de diagnòstic; un centre de documentació; una base de dades informatitzada de l'epidemiologia de cada malaltia; una secretaria i diverses sales d'hospitalització.

Cada una d'aquestes estructures dóna suport al programa nacional de control de les tres malalties, a través de diverses activitats: l'assessorament tècnic per al funcionament dels programes nacionals; la formació, la incentivació i la supervisió de les activitats del personal nacional, qualificat en tres categories - metges, ATS i auxiliars sanitaris -, tant a nivell central com perifèric i el suport logístic total per al funcionament dels programes nacionals, també a tots els nivells. Entenem per nivell central el de la Direcció Nacional del Programa, que depèn de la Direcció General de Salut Pública del Ministeri de Sanitat i Medi

Ambient. Per nivell perifèric, el dels hospitals de districte i el dels centres de salut.

Per a la direcció d'aquests centres, la Fundació CIDOB ha seleccionat, contractat i enviat a Guinea Equatorial tres metges espanyols. Com a personal nacional hi participen en dedicació plena tres metges, sis ATS, set auxiliars de laboratori, dos conductors i una administrativa (a nivell central); en dedicació a temps parcial (nivell perifèric), dotze metges, catorze ATS i divuit auxiliars de laboratori.

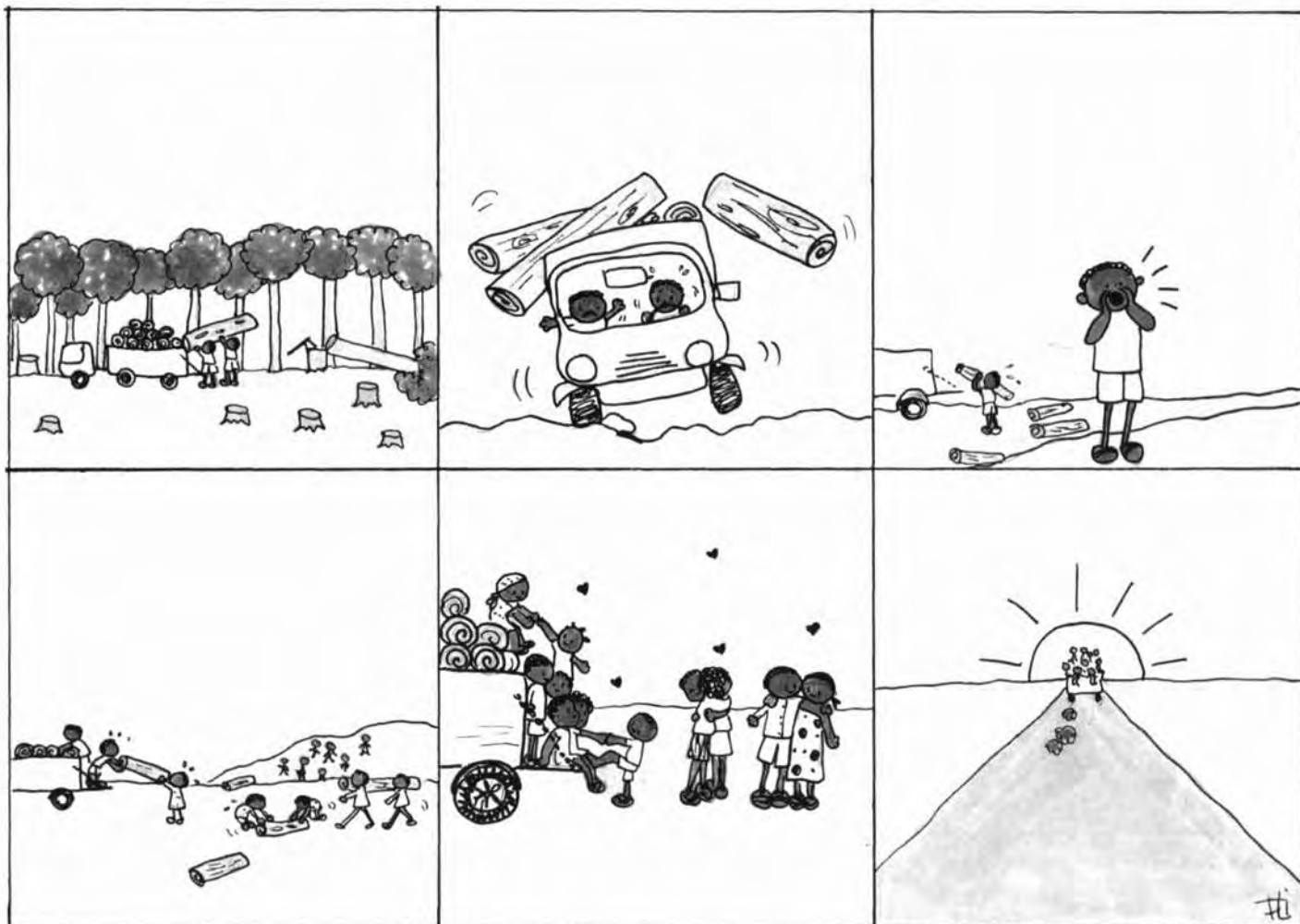
La tasca portada a terme fins ara pel PSGE ha estat aconseguir consolidar les estructures centrals, el CRT i el CCTiE, i les estructures perifèriques, els hospitals de districte i els centres de salut, per tal que per elles mateixes puguin desenvolupar els programes en els seus territoris de responsabilitat sanitària i resoldre els seus propis problemes de salut. La manca de personal capacitat en els centres perifèrics fa que moltes vegades recaiguin sobre una mateixa persona diferents responsabilitats. El personal del CRT i del

CCTiE efectua la formació puntual i continuada del personal perifèric i el seguiment de les seves activitats.

Al mateix temps que el PSGE ha anat realitzant les seves activitats, la Fundació CIDOB ha creat unes estructures administratives, tant a Barcelona com a Guinea Equatorial, per al desenvolupament del programa. A l'hora de redactar aquest document, nou mesos després de començar les activitats el PSGE, s'han obtingut els següents resultats: la consolidació de les estructures centrals, el CRT i el CCTiE, tant a nivell de recursos humans com materials; la rehabilitació dels edificis on hi són instal·lats (aigua, llum, pintat, finestres, etc.); i l'enfortiment de les estructures perifèriques, tant des del punt de vista dels recursos materials com dels humans, a través de l'avaluació del personal existent i la formació d'aquell que calia: un metge, sis ATS controladors de tuberculosi, quatre bacil·loscopistes i dos tècnics de diagnòstic parasitològic de la tripanosomiasis. ■

Redacció Fundació CIDOB

TIRA, TIRA!

DCIDOB 55. Guinea Equatorial.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB.

GUINEA ECUATORIAL, BIBLIOGRAFÍA GENERAL / Max Liniger-Goumaz, 1996- Genève: Éditions du Temps

«**EN AFRIQUE, LE NAUFRAGE DES ENFANTS DES RUES: VIOLENCE, DROGUE, MENDICITÉ**»/ Michel Galy, 1995 - *Le Monde Diplomatique* 497: 3

«**THE DEMOCRATIZATION PROCESS AND POPULAR PARTICIPATION IN AFRICA: EMERGING REALITIES AND THE CHALLENGES AHEAD**»/ Sadig Rasheed, 1995 - *Development and Change* 2: 333-354

«**STRUCTURAL ADJUSTMENT, DEMOCRATIZATION AND RISING ETHNIC TENSIONS IN AFRICA**»/ J'Bayo Adekan-ye, 1995 - *Development and Change* 2: 355-374

ÁFRICA Y LAS DEMOCRACIAS DESENCADENADAS: EL CASO DE GUINEA ECUATORIAL/ Max Liniger-Goumaz, 1994 - Suiza: Claves para el Futuro

EN ÁFRICA Y EL TERCER MUNDO: UN EL FRACASO DEL DESARROLLO ANALISIS POLÍTICO/ Samir Amin, 1994 - Madrid: IEPALA

«**THE CHALLENGES OF ANTI-RACIST EDUCATION RESEARCH IN THE AFRICAN CONTEXT**»/ George J. Sefa Dei, 1994 - *Afrique et Développement* 3: 5-25

«**POPULATION POLICIES AND THE «CREATION» OF AFRICA**»/ Tola Olu Pearce, 1994 - *Afrique et Développement* 3: 61-76

«**STRATÉGIE D'INDUSTRIALISATION ET VOIE AFRICAINE DU DÉVELOPPEMENT**»/ Floret Valere Adegbi, 1994 - *Afrique et Développement* 3: 97-116

«**REGARDS CROISÉS SUR LA CRISE AFRICAINE**»/ Bou-bacar Barry, 1994 - *Afrique et Développement* 3: 117-134

«**GUINEA EQUATORIAL: MACIAS, ENTRE LA TRADICIÓN I EL FRANQUISMO**»/ Gustau Nerin, 1994 - *L'Avenç* 177: 12-16

«**LA GUINÉE-EQUATORIALE SOUS LA BOTTE D'UN CLAN (SUR FOND DE RIVALITÉS FRANCO-ESPAGNOLES)**»/ Muriel Pomponne, 1994 - *Le Monde Diplomatique* 484: 4-5

«**DECENTRALISATION, COMPARATIVE EXPERIENCE IN COMMONWEALTH AFRICA**»/ William Tordoff, 1994 - *Journal of Modern African Studies* 4: 555-580

«**STRUCTURAL ADJUSTMENT IN AFRICA: A FAILING GRADE SO FAR**»/ Sayre P. Schatz, 1994 - *Journal of Modern Africa Studies* 4: 679-692

EL PROCESO DE INTEGRACIÓN AFRICANA Y LA COOPERACIÓN INTERNACIONAL/ Yarris Zoctizoum, 1994 - México: El Colegio de México

«**ESPAÑA Y LA TRANSICIÓN POLÍTICA EN GUINEA ECUATORIAL**»/ Joan Roig, 1993 - *África Internacional* 17: 193-113

«**GUINEA ECUATORIAL: SITUACIÓN POLÍTICA, DEMOCRACIA Y DESARROLLO**»/ Eduardo Ndjeng Oló Baha-monde, 1993 - *Tiempo de Paz* 27-28: 70-75

«**LOS NDOWE DE GUINEA ECUATORIAL**»/ Augusto Iyanga Pendi, 1993 - *Estudios Africanos* 12-13: 59-87

«**UNA EXPEDICIÓN DE 3.000 MORENOS (UN PROYECTO DE COLONIZACIÓN DE FERNANDO POO EN 1879)**»/ Arturo Arnalte, 1993 - *Estudios Africanos* 12-13: 89-105

«**CULTURA, EDUCACIÓN Y DESARROLLO COLONIAL EN GUINEA ESPAÑOLA (1949-1959)**»/ Olegario Negrín Fajardo, 1993 - *Estudios Africanos* 12-13: 107-127

«**LA DIPLOMACIA ESPAÑOLA Y LA FORMACIÓN DE FUNCIONARIOS (NATIVOS) DE GUINEA ECUATORIAL (1965-1981)**»/ Luis Eugenio Togores Sánchez, 1993 - *Estudios Africanos* 12-13: 129-141

«**FAMINE MORTALITY IN AFRICA**»/ John Seaman, 1993 - *IDS Bulletin* 4: 27-32

«**WAR AND FAMINE IN AFRICA**»/ Alex De Waal, 1993 - *IDS Bulletin* 4: 33-40

«**STUGGLE FOR CHILD HEALTH IN AFRICA**»/ Amma Ogan, 1993 - *Africa Recovery* 3-4: 10-11

«**LAS REALIDADES SOCIALES, POLÍTICAS Y ECONÓMICAS DE ÁFRICA HOY**»/ Elikia M'Bokolo, 1993 - *Tiempo de Paz* 27-28: 5-9

«**LA REALIDAD DE LAS CLASES SOCIALES EN ÁFRICA**»/ Obotella Lingule, 1993 - *Tiempo de Paz* 27-28: 10-13

«**¿QUÉ MODELO DE COOPERACIÓN PARA QUÉ DESARROLLO EN ÁFRICA?**»/ Tshimpanga Matala Kabangu, 1993 - *Tiempo de Paz* 27-28: 29-35

«**LOS MILITARES Y EL PODER EN ÁFRICA**»/ Albert Dago Dadie, 1993 - *Tiempo de Paz* 27-28: 48-57

«**INFORMATION, KNOWLEDGE AND ENVIRONMENTAL GOVERNANCE: COMBATTING DESERTIFICATION IN AFRICA**»/ Dejen Abate; Shahid Akhtar, 1993 - *Development* 3: 68-72

«**ESTUDIO DE LAS PERSPECTIVAS NACIONALES EN EL ÁFRICA: VISIÓN DE UN FUTURO MEJOR**»/ Pierre Landell Mills, 1993 - *Finanzas y Desarrollo* 4: 42-43

«**EL TRABAJO INFANTIL EN ÁFRICA**»/ Michel Bonnet, 1993 - *Revista Internacional del Trabajo* 4: 605-625

«**CONSERVACIÓN DE LAS RIQUEZAS GENÉTICAS DE ÁFRICA**»/ Bede N. Okigbo, 1993 - *Trabajo en Progreso*, 2: 7

WHO'S WHO DE LA DICTATURE DE GUINÉE EQUATORIALE (LES NGUEMISTES 1979-1993)/ Max Liniger-Goumaz, 1991- Genève: Editions du Temps

«**GUINÉE EQUATORIALE: A LA RECHERCHE D'UN INVESTISSEMENT**»/ Organisation de Solidarité des Peuples Afro-Asiatiques, 1992 - *Développement et Progrès Socio-Economique*, 55: 105-111

«**LLEGENDA, HISTÒRIA I LEGITIMACIÓ**»/ Jacint Creus, 1992, *Studia Africana*, 3: 78-85

GUINEA ECUATORIAL, BIBLIOGRAFÍA GENERAL / Max Liniger-Goumaz, 1991- Genève: Éditions du Temps

«**UN EPISODIO PARA LA HISTORIA DE GUINEA EX-ESPAÑOLA**»/ Armando Liger Morote, 1990- *Estudios Africanos* 8-9: 7-20

«**LA GUINEA DE LA DIÁSPORA**»/ Edmundo Sepa Bonaba, 1990- *Estudios Africanos* 8-9: 21-32

«**LA ACCIÓN MILITAR ESPAÑOLA EN ÁFRICA: DE LA INTERVENCIÓN A LA COOPERACIÓN**»/ Luis Eugenio Togores Sánchez, 1990- *Estudios Africanos* 8-9: 47-60

II PLAN MARCO DE COOPERACIÓN ENTRE EL REINO DE ESPAÑA Y LA REPÚBLICA DE GUINEA ECUATORIAL/ Agencia Española de Cooperación Internacional, 1990, Madrid: AECI

«**CONSTITUCIÓN DE LA REPÚBLICA DE GUINEA ECUATORIAL (1968)**»/ Asociación Española de Africanistas, 1989- *Estudios Africanos* 6: 95-108